

RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

ARREST

van 6 maart 2018 met nummer RvVb/A/1718/0609
in de zaak met rolnummer 1516/RvVb/0015/A

Verzoekende partij	de heer Kris WYNEN vertegenwoordigd door advocaten Floris SEBREGHTS en Olivier VERHULST met woonplaatskeuze op het kantoor te 2018 Antwerpen, Mechelsesteenweg 27
Verwerende partij	DE GEWESTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE AMBTENAAR van het departement RUIMTE VLAANDEREN, afdeling Antwerpen vertegenwoordigd door advocaten Willem SLOSSE en Astrid GELIJKENS met woonplaatskeuze op het kantoor te 2018 Antwerpen, Mechelsesteenweg 64, bus 2
Tussenkommende partijen	1. de nv ELECTRABEL vertegenwoordigd door advocaten Tangui VANDENPUT en Patrik DE MAEYER met woonplaatskeuze op het kantoor te 1160 Brussel, Tedescolaan 7 2. het college van burgemeester en schepenen van de gemeente DESSEL 3. de gemeente DESSEL , vertegenwoordigd door het college van burgemeester en schepenen met woonplaatskeuze op het kantoor te 2480 Dessel, Hannekestraat 1 beiden vertegenwoordigd door de heer Kris VAN DIJCK

I. BESTREDEN BESLISSING

De verzoekende partij vordert met een aangetekende brief van 9 september 2015 de vernietiging van de beslissing van de verwerende partij van 16 juli 2015.

De verwerende partij heeft aan de eerste tussenkommende partij een stedenbouwkundige vergunning verleend voor de oprichting van 4 windturbines op een perceel gelegen te 2480 Dessel, Stenehei zn., met als kadastrale omschrijving afdeling 1, sectie F, nrs. 3W7, 3Y3, 4H5, 4L5.

II. VERLOOP VAN DE RECHTSPLEGING

1.

De eerste tussenkomende partij verzoekt met een aangetekende brief van 23 december 2015 om in de procedure tot vernietiging tussen te komen. De voorzitter van de Raad laat de eerste tussenkomende partij met een beschikking van 15 februari 2016 toe in de debatten.

De tweede en derde tussenkomende partij verzoeken met een aangetekende brief van 23 december 2015 om in de procedure tot vernietiging tussen te komen. De voorzitter van de Raad laat de tweede en derde tussenkomende partij met een beschikking van 15 februari 2016 toe in de debatten.

2.

De verwerende partij dient een antwoordnota en het administratief dossier in. De eerste tussenkomende partij dient een schriftelijke uiteenzetting in. De tweede en derde tussenkomende partij dienen geen schriftelijke uiteenzetting in. De verzoekende partij dient een wederantwoordnota in. De verwerende partij dient een laatste nota in. De eerste tussenkomende partij dient een laatste schriftelijke uiteenzetting in.

De kamervoorzitter behandelt de vordering tot vernietiging op de openbare zitting van 28 maart 2017.

Advocaat Christophe SMEYERS *loco* advocaten Floris SEBREGHTS en Olivier VERHULST voert het woord voor de verzoekende partij. Advocaat Stijn BRUSSELMANS *loco* advocaten Willem SLOSSE en Astrid GELIJKENS voert het woord voor de verwerende partij. Advocaat Patrick DE MAEYER voert het woord voor de eerste tussenkomende partij. De heer Kris VAN DIJCK voert het woord voor de tweede en derde tussenkomende partij.

Het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (DBRC-decreet) en het besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (Procedurebesluit) zijn toegepast.

De artikelen 37 en 38 DBRC-decreet zijn van toepassing zoals gewijzigd door het decreet van 9 december 2016.

III. FEITEN

1.

Op 13 mei 2011 weigert de verwerende partij een stedenbouwkundige vergunning voor een windmolenpark (4 turbines) op quasi dezelfde locatie omwille van de onzekerheid over de lopende planningsprocessen in de omgeving.

2.

Op 8 maart 2013 (datum van de verklaring van volledigheid) dient de eerste tussenkomende partij bij de verwerende partij een aanvraag in voor een stedenbouwkundige vergunning voor “*de oprichting van 4 windturbines*”. De corresponderende milieuvergunning van 6 juni 2013 is inmiddels definitief.

De percelen zijn volgens de bestemmingsvoorschriften van het bij koninklijk besluit van 28 juli 1978 vastgesteld gewestplan ‘Herentals - Mol’ gelegen in ‘gebied voor vestiging van kerninstallaties’. De

percelen zijn niet gelegen in een gebied waarvoor een goedgekeurd bijzonder plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan geldt, noch in een behoorlijk vergunde, niet-vervallen verkaveling.

De percelen liggen ten zuiden van het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan 'Stenehei', goedgekeurd met een besluit van de Vlaamse Regering van 7 maart 2004 en, bij uitbreiding daarvan, oostwaarts van het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan 'Stenehei fase II', goedgekeurd met een besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2012.

Tijdens het openbaar onderzoek, georganiseerd van 25 maart tot en met 24 april 2013, dient de verzoekende partij, samen met anderen, één van de 93 bezwaarschriften in.

Het Agentschap voor Natuur en Bos adviseert gunstig op 2 april 2013.

Het Agentschap Ruimte en Erfgoed, afdeling archeologie, adviseert gunstig op 3 april 2013.

De FOD Mobiliteit en Vervoer, Luchtvaart, adviseert voorwaardelijk gunstig op 12 april 2013.

Het FANC (Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle) adviseert voorwaardelijk gunstig op 12 april 2013.

Het Agentschap Onroerend Erfgoed, afdeling Landschappen, adviseert als volgt ongunstig op 24 mei 2013:

“...

De windturbines worden binnen een open ruimte-gebied ingeplant. De ruime omgeving werd dan ook binnen de landschapsatlas opgenomen als relictzone 'Ontginningsblok Kievitheide, Hooibeekheide, Steenheide en Stoktse Heide' en 'Zandwinningsgebied Miramar - De Maat en akkergebied Stokt, Achterbos en Sluis'. Met andere woorden bestaat het landschap hier nog uit samenhangende gehelen met belangrijke erfgoedwaarden en een vrij hoge gaafheid. Als beleidswenselijkheid voor deze relictzones wordt het vrijwaren van verdere bebouwing en van ruilverkavelingswerken en het versterken van de bosstructuur naar voren geschoven. Bijkomend wordt de erfgoedwaarde van het ruimere gebied onderstreept door het voorkomen van verschillende gebouwen met erfgoedwaarde (opname in vastgestelde inventaris van het Bouwkundig Erfgoed), beschermde items (kasseiweg Heide, hoeve 'Boerentang', Reivennen) en het kanaal Bocholt - Herentals opgenomen als lijnrelict in de landschapsatlas. Wel worden de windturbines aansluitend op het ten noorden gelegen industriegebied ingeplant. Binnen dit grensgebied van de gemeenten Retie, Dessel en Mol zijn nog andere windturbineprojecten lopende. Deze projecten werden echter niet op elkaar afgestemd. Gelet op de inplanting binnen of aansluitend op een open ruimte-gebied met erfgoedwaarden en het ontbreken van de nodige afstemming tussen de verschillende windturbineprojecten wordt voorlopig ongunstig advies gegeven.

...”

De tweede tussenkomende partij adviseert als volgt ongunstig op 31 mei 2013:

“...

In dit dossier zijn er meerdere positieve aanknopingspunten te vinden. Belangrijk is de bundeling bij een bedrijvenzone. In verband met de slagschaduw dient de studie verder uitgewerkt te worden voor de slagschaduw naar de bedrijven toe.

De grootste hinderpaal blijft de toekomstige ontwikkeling van het gebied. Ten opzichte van vorige aanvraag is het planningsproces voor de uitbreiding van de KMO-zone Stenehei afgerond. Toch is het college van oordeel dat het voorliggende project niet in synergie is met de lopende planningsprocessen in de directe nabijheid van de percelen waarop de aanvraag betrekking heeft.

...

De verwerende partij verleent op 31 juli 2013 een stedenbouwkundige vergunning onder voorwaarden.

De Raad vernietigt met een arrest van 14 april 2015 (nr. A/2015/0213) de beslissing van 31 juli 2013. De Raad oordeelt:

“ ...

1.

De verzoekende partij roept in haar tweede middel onder meer de schending in van artikel 16 van het decreet van 21 oktober 1997 en stelt dat de verwerende partij in gebreke blijft een zorgvuldige natuurtoets uit te voeren, niettegenstaande de windturbines de bestaande natuurwaarden en de aanwezige vogels negatief kunnen beïnvloeden.

2.

Artikel 16 Decreet Natuurbehoud bepaalt:

“§1. In het geval van een vergunningsplichtige activiteit, draagt de bevoegde overheid er zorg voor dat er geen vermijdbare schade aan de natuur kan ontstaan door de vergunning of toestemming te weigeren of door redelijkerwijze voorwaarden op te leggen om de schade te voorkomen, te beperken of, indien dit niet mogelijk is, te herstellen.”

De zorgplicht, die hieruit voortvloeit, rust op de verwerende partij wanneer zij een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning beoordeelt.

Artikel 16 Decreet Natuurbehoud vormt een algemeen toetsingskader voor de bescherming van natuurwaarden en wanneer de verwerende partij gevat wordt door een vergunningsaanvraag, moet zij er zorg voor te dragen, door het opleggen van voorwaarden of het weigeren van de vergunning, dat er geen vermijdbare schade aan de natuur ontstaat. Of het vergunningverlenend bestuursorgaan de door artikel 16, § 1 Decreet Natuurbehoud opgelegde zorgplicht nagekomen is, moet blijken uit de bestreden beslissing zelf, minstens uit het dossier.

3.

De verwerende partij rept in de bestreden beslissing met geen woord over de mogelijke impact van de vergunde windturbines op de natuurwaarden in het nabijgelegen Vogel- en Habitatrichtlijngebied en de aanwezige vogels. Evenmin blijkt uit het administratief dossier dat de verwerende partij de nabijheid van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied in de beoordeling betreft en de mogelijke impact op het nabijgelegen Vogel- en Habitatrichtlijngebied onderzoekt.

Uit de bestreden beslissing blijkt evenmin uitdrukkelijk dat de verwerende partij een natuurtoets heeft uitgevoerd waarin ze in concreto onderzoekt of er vermijdbare schade kan ontstaan aan de natuurwaarden in de omgeving.

Zo wordt in de uitgevoerde natuurtoets onder meer gesteld:

“ ...

Vanuit de bovenstaande analyse blijkt dat enkel een effect verwacht wordt omwille van de verstoring van de akkervogels in het projectgebied zelf. De akker zal echter op termijn sowieso moeten verdwijnen omwille van de bestemming van het gebied. De verstoring van de vogels op deze locatie zal dan ook geen werkelijke impact hebben op het duurzaam voortbestaan van de akkervogels in de ruimere regio.

...”

Hieruit blijkt dat er schade zal veroorzakt worden aan de aanwezige vogels, maar volgens de natuurtoets is deze schade geen probleem omdat ze onvermijdbaar is.

De Raad oordeelt echter dat de ligging van een perceel in een bepaalde bestemmingszone niet volstaat om te beslissen dat de schade onvermijdbaar is.

De verwerende partij verwijst alleen naar deze uitgevoerde natuurtoets en het advies van het Agentschap Natuur en Bos om te beslissen dat er geen vermijdbare schade aan de natuur wordt veroorzaakt.

Dergelijke motivering is geen zorgvuldige motivering. De verwerende partij kan zich niet beperken tot een loutere stijlformule waarin ze stelt dat de natuur sowieso zal aangetast worden door het uitvoeren van de bestemming, maar moet in concreto onderzoeken of deze schade effectief onvermijdbaar is.

De Raad oordeelt dan ook dat de verwerende partij bij het nemen van de bestreden beslissing de door artikel 16 Decreet Natuurbehoud opgelegde natuurtoets onzorgvuldig uitgevoerd heeft.

...”

3.

De verwerende partij herneemt het dossier en verleent op 16 juli 2015 een stedenbouwkundige vergunning. De verwerende partij beslist:

“ ...

HISTORIEK

Duurzame ontwikkeling streeft naar het bevredigen van de huidige behoeften, zonder die van de toekomst in het gedrang te brengen. Een van de belangrijkste instrumenten om tot een duurzame ontwikkeling op wereldschaal te komen is het aanwenden van milieuvriendelijke energie, waardoor de uitstoot van broeikasgassen en andere schadelijke emissies vermindert. In het kader van de internationale afspraken, namelijk het Klimaatverdrag van de Verenigde Naties in mei 1992 en de VN-conferentie in het Japanse Kyoto in december 1997, heeft België, en Vlaanderen in het bijzonder, specifieke doelstellingen inzake broeikasgasemissiereducties vooropgesteld.

In het Protocol 'Kyoto' dat op 16 februari 2005 in werking is getreden, werden bindende doelstellingen vastgelegd voor het verminderen van de broeikasgasemissies. België moet zijn emissies verminderen. De toepassing van hernieuwbare energiebronnen is één van de maatregelen om deze emissies terug te dringen.

Windenergie is één van de noodzakelijke opties om de bindende Europese doelstelling voor België (een aandeel van 13% hernieuwbare energie in het energieverbruik) te halen, alsook om de doelstelling te behalen die geformuleerd is in het Vlaams Energiedecreet, om tegen 2020

20,5% van de certificaatplichtige elektriciteitsleveringen uit hernieuwbare energiebronnen te halen.

In het kader van het Energiedecreet stelt de Vlaamse Regering voor elk jaar een bruto binnenlandse groenestroomproductie voorop en legt ze indicatieve subdoelstellingen per hernieuwbare energiebron vast die erop gericht zijn de vooropgestelde bruto binnenlandse groenestroom-productie te bereiken. Op 31 januari 2014 heeft de Vlaamse Regering subdoelstellingen tot 2020 vastgelegd. Voor windenergie komen deze doelstellingen overeen met een jaarlijks bijkomend vermogen aan windturbines van 80 MW van 2014 tot 2020, en een productietoename tot 2094 GWh in 2020.

In het Vlaams Regeerakkoord 2009 — 2014 gaat de Vlaamse Regering het engagement aan om actief de Europese doelstellingen voor hernieuwbare energie te helpen verwezenlijken.

Op basis van de ervaring opgedaan met de eerste omzendbrief EME/2000.01, werd de gecoördineerde aanpak verder uitgebouwd. Deze gecoördineerde aanpak stoelt op elementen vanuit sectorale afwegingen en randvoorwaarden op basis van de ruimtelijke ontwikkelingsperspectieven uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, onder meer rekening houdend met de invalshoeken natuur, landbouw, woon-en leefmilieu, economie, geluid, landschap, veiligheid, recreatie, energierendabiliteit en best beschikbare technologie, luchtvaart, radar- en andere golvenverstoring,... Deze geactualiseerde beleidslijn wil die effecten op verschillende sectoren minimaliseren, alsook voldoende ontwikkelingskansen voor windenergie op land aanbieden.

Sinds de invoering van de omzendbrief van 2006 evolueerde het beleid met impact op hernieuwbare energie en de oprichting van windturbines in het bijzonder.

De Vlaamse Regering besliste de nodige initiatieven te zullen nemen om de bijdrage te bepalen die windenergie en andere hernieuwbare energiebronnen moeten leveren aan het bereiken van de doelstellingen, en om zo te komen tot een strategische aanpak op het vlak van hernieuwbare energie.

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 23 december 2011 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 houdende de vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning en van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, wat betreft de actualisatie van voormelde besluiten aan de evolutie van de techniek (Belgisch Staatsblad 21 maart 2012) zijn nieuwe sectorale voorwaarden voor windturbines opgelegd.

Deze beleidsevoluties maken het noodzakelijk de omzendbrief EME/2006/01 — RO/2006/02 te actualiseren door de bepalingen uit deze omzendbrief samen te voegen met de bepalingen uit de conceptnota van 8 juli 2011, de afwegingselementen geluid, slagschaduw en veiligheid te actualiseren naar aanleiding van de nieuwe sectorale voorwaarden voor windturbines uit het besluit van de Vlaamse Regering van 23 december 2011 en de wijzigingen in te voegen die doorgevoerd zijn in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

De omzendbrief RO12014/02 heft de omzendbrief EME/2006/01 - RO/2006/02 van 12 mei 2006 "Afwegingskader en randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines" op.

De omzendbrief steunt op belangrijke pijlers, namelijk een duurzame ruimtelijke ontwikkeling, een duurzaam energiegebruik, de voordelen van windenergie ten opzichte van andere energiebronnen en de economische meerwaarde van windenergie.

Op 13/05/2011 werd er een weigering gegeven voor de aanvraag van een windturbinepark van 4 windturbines op een quasi identieke locatie. De aanvraag werd geweigerd omwille van de onzekerheid betreffende de lopende planningsprocessen in de omgeving.

BESCHRIJVING VAN DE OMGEVING EN DE AANVRAAG

- De bestaande toestand

De aanvraag is gelegen ten zuidwesten van het centrum van de gemeente Dessel, in het gebied bekend als Stenehei. Aan de westelijke zijde van de turbines bevindt zich de N118. Noordelijk van de inplantingsplaats bevindt zich een bedrijvenzone. Zuidelijk van de inplantingsplaats bevinden zich nucleaire bedrijven als FBFC, Belgonucleaire en Belgoproces. Nog zuidelijker loopt het kanaal Bocholt — Herentals. De aanvraag voorziet de oprichting van 4 windturbines. Deze zijn ingeplant als een bundeling met de bedrijvenzone Stenehei. De turbines bevinden zich op 1 lijn.

De windturbines in de projectzone zullen van hetzelfde type zijn: het zijn langzaam draaiende driewiekers met een maximale rotordiameter van 100 m, een masthoogte van maximaal 108 m, een tiphoogte van maximaal 150 m. Elke windturbine zal een maximaal nominaal vermogen hebben van 3.000 kW en bijhorende een transformator van maximaal 3.350 kVA.

De gemiddelde jaarlijkse bruto elektriciteitsproductie van het volledige windturbineproject zal overeenstemmen met het jaarlijks energieverbruik van 5.300 gezinnen. De windturbines zullen gecertificeerd zijn volgens de norm IEC 61400-1 in de klasse II /III of gelijkwaardig.

De transformatoren voor omvorming naar middenspanning, bevinden zich binnenin de turbines.

Onder de pyloon bevindt zich een sokkel van ongeveer 20 m breed.

De site is gelegen langs de N118. Om tot op de exacte inplantingsplaatsen van de turbines te geraken, zal men gebruik maken van de aanwezige wegeninfrastructuur in het bedrijventerrein Stenehei. Aansluitend op deze bestaande wegen zullen enkele nieuwe wegen aangelegd worden om de resterende afstand te overbruggen.

Per windturbine wordt een werkplatform voorzien van ca. 45m op 30m dat dient als kraanzone, tijdelijke opslagplaats, voor montagezone, etc., zowel tijdens de opbouw van de turbines als bij het onderhoud ervan.

- de beleidsmatig gewenste ontwikkelingen

Het plangebied is bestemd gebied voor de vestiging van kerninstallaties. Aansluitend op het plangebied zijn meerdere provinciale en gemeentelijke uitvoeringsplannen gelegen:

De KMO-zone is gelegen in de onmiddellijke omgeving van de geplande windturbines. Ten opzichte van de vorige aanvraag is het planningsproces voor de uitbreiding van de KMO-zone, PRUP Stenehei fase I definitief afgerond (25/03/2004). De uitbreiding van de KMO-zone in oostelijke richting heeft vorm gekregen bij de goedkeuring van het PRUP Stenehei fase II dd 10 juli 2012.

Momenteel wordt op de ruime site waarvan voorliggende aanvraag deel uitmaakt een geïntegreerd project van oppervlakteberging voor het Belgisch laag- en middelactief kortlevend afval (cAT) met een bezoekerscentrum uitgewerkt.

De bergingsinstallatie is gelegen ten zuiden van de Europalaan, aansluitend bij de gebouwen van Belgoproces en nabij het kanaal Bocholt Herentals.

Een nieuwe kade aan dit kanaal zorgt voor aan- en afvoer van grondstoffen via de waterweg. Een caissonfabriek is voorzien vlak bij de kade. Tevens is er in de noordoostelijke hoek van de nucleaire zone een communicatiecentrum voorzien.

De zone waar de vier windturbines zullen worden ingeplant bevindt zich tussen de KMO-zone (PRUP) en de bergingszone.

WATERTOETS

Overeenkomstig artikel 8 van het decreet van 18 juli 2003 en latere wijzigingen betreffende het integraal waterbeleid dient de aanvraag onderworpen te worden aan de watertoets. Het Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 (BS 31/10/2006) en latere wijzigingen stelt nadere regels vast voor de toepassing van de watertoets. De aanvraag werd getoetst aan het

watersysteem, aan de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid, en aan de bindende bepalingen van het bekkenbeheerplan.

BEOORDELING VAN DE GOEDE RUIMTELIJKE ORDENING

Er moet worden onderzocht en gemotiveerd of op deze locatie windturbines kunnen worden ingeplant. Dit gebeurt:

1. A.h.v. de lokalisatienota

Zoals bepaald in de omzendbrief EME/2006/01 — R0/2006/02 "afwegingskader en randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines" dient een aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning voor de oprichting van windturbines een lokalisatienota te bevatten. In deze lokalisatienota moet de locatiekeuze op basis van verschillende afwegingselementen worden gemotiveerd en onderbouwd.

Volgende afwegingselementen worden beschouwd:

1. Ruimtelijke bundeling als fundamenteel uitgangsprincipe

Duurzaam ruimtegebruik houdt in dat rekening wordt gehouden met de meest optimale planmatige invulling van een gebied, onder andere in functie van de kwetsbaarheid en de draagkracht van het gebied. Windturbines kunnen nadrukkelijk een effect hebben op de site en de ruime omgeving. Artikel 1.1.4 stelt dat duurzaamheid een onderdeel vormt van de goede ruimtelijke ordening. Ook het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen gaat uit van duurzaamheid. Het komt er bijgevolg op aan de vraag naar locaties voor de inplanting van windturbines te verzoenen met de vraag naar een kwaliteitsvolle ruimtelijke ordening. Relevant voor het locatievraagstuk van windturbines is één van de basisdoelstellingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, het behoud en waar mogelijk de versterking van het buitengebied. Complementair hieraan is ook het ruimtelijk principe van de gedeconcentreerde bundeling van belang. Door het concentreren van activiteiten (in de kernen van het buitengebied en aansluitend bij stedelijke gebieden) moet de verdere versnippering worden tegengegaan en ook de druk op het buitengebied worden verminderd. Bij de ruimtelijke ingreep wordt ernaar gestreefd bijkomende negatieve, storende visuele vervuiling of impact op een gebied of locatie zoveel mogelijk te vermijden of te minimaliseren.

In bepaalde omstandigheden kan echter een nieuw landschapsbeeld geschapen worden, dat een meerwaarde oplevert en de positieve effecten in het licht stelt: Meest opvallend is de verticale verschijningsvorm met tegenwoordig een eerder technologische en zelfs design uitstraling in het open landschap. Echter, indien windturbineparken niet weloverwogen worden ingeplant, ontstaat er een sterke verstoring van het landschap en de omgeving.

Men voorziet in deze aanvraag een gebundelde opstelling met de bedrijvenzone Stenehei. De omzendbrief EME/2006/01-R0/2006/02 stelt: "Het principe van clustering kan met andere woorden niet resulteren in een grootschalig windturbinepark naast een kleine kern".

De lengte van de rij van de windturbines komt ongeveer overeen met de breedte van de bedrijvenzone.

In de huidige juridische context komt het gedeelte waar de windturbines zijn ingeplant niet in aanmerking voor het ontwikkelen van een KMO-zone. De gronden rondom deze KMO-zone zijn momenteel bestemd als gebied voor de vestiging van kerninstallaties, doch blijven onbenut voor deze functie. De inplanting van de windturbines op deze 'reststrook' is derhalve een zeer nuttige invulling en verhindert dat op een andere locatie nieuw terrein moet worden aangesneden voor de inplanting van windturbines.

Naast een aftoetsing van de complementariteit met de bedrijven en de woningen van de bedrijven, dient ook de inpassing in de open ruimte afgetoetst te worden. Deze aspecten zullen voornamelijk hierna opgesomd worden.

2. Grondgebruik

Qua grondgebruik moet het de bedoeling zijn zoveel mogelijk bestaande wegen en paden te gebruiken, zowel voor aanvoer van materiaal als voor onderhoud. Er kan best een regeling getroffen worden over de ontmanteling van de turbine na buitendienststelling, over sloopplicht na negatieve revisie, en dergelijke. Voor de turbines is een sokkel voorzien met een diameter van 20m, is er een werkplatform van 1350m² nodig en worden nieuwe toegangswegen naar de turbines aangelegd. Dergelijke verhardingen zijn niet ongering. Echter worden ze aangelegd in grind, waardoor ze makkelijk verwijderbaar zijn. Er wordt ook steeds opgelegd dat na ontmanteling van de molens de aangelegde verhardingen eveneens verwijderd moeten worden.

3. Wonen

Bijzondere zorg moet worden gedragen ten aanzien van bewoonde vergunde of vergund geachte gebouwen in de omgeving die vreemd aan de inrichting zijn. De mogelijke impact op het wooncomfort door geluidshinder, visuele hinder, slagschaduw, lichtbebakening enz. dient toegelicht te worden in de lokalisatienota, zoals in de volgende paragrafen beschreven. De aanvaardbaarheid van deze impact kan verschillen naargelang de ligging van het gebouw en naargelang de instemming of betrokkenheid van de bewoners.

Het centrum van Dessel is voldoende ver van de inplantingsplaats gelegen. De dichtsbijzijnde woning bevindt zich op 300 m ten noorden van turbine 2, de dichtsbijzijnde woonkern op 500 m ten noordoosten van de projectzone. Het turbinepark bevindt zich ten zuiden van een zone voorambachtelijke bedrijven en KMO's.

Echter bevinden zich in de aanpalende bedrijvenzones ook bedrijfswoningen. De dichtsbijgelegen woning bevindt zich op een afstand van 260m van een windturbine. Gelet echter op het mogelijke versterkende effect van de KMO-zone, is deze afstand die volgens de omzendbrief EME/2006/01-R0/2006/02 voldoende zou moeten zijn, toch niet steeds afdoende om de hinder binnen de beperkte normen te behouden. Eventueel dienen milderende maatregelen te worden genomen. Uit de milieuvergunning dd. 06/06/2013 blijkt dat de aanvraag voldoet aan de geluidsnormen die gelden in woongebied, ook voor de woningen gelegen in het KMO gebied.

4. Agrarisch.

Een mogelijke verstoring van het functioneren van de landbouw is hier niet aan de orde, gezien de aanvraag niet in een agrarisch gebied gelegen is.

5. Bedrijventerreinen:

Windturbines op of langs bedrijventerreinen behoren tot de mogelijkheden. In een aantal gevallen is er dan ook een directe relatie tussen de geproduceerde energie en de afname ervan voor het bedrijventerrein. Wel is het aangewezen bijzondere zorg te besteden aan de inplanting van turbines in relatie met de aanwezige of toekomstige bedrijfsgebouwen in de omgeving. Ze kunnen de vrije vormen van inrichting van het gebied beperken, wat economisch dient afgewogen te worden.

De mogelijke impact op het werkcomfort door geluidshinder, visuele hinder, slagschaduw, lichtbebakening enz. dient toegelicht te worden in de lokalisatienota.

De aanvaardbaarheid van deze impactfactoren kan verschillen naargelang de ligging van het gebouw. Het is van belang de omliggende bedrijven en de bedrijventerreinbeheerder bij de planning te betrekken. De realisatie van een windturbinepark gebeurt bij voorkeur aan de rand van deze gebieden of langs bovengrondse lijninfrastructuren aldaar.

De mogelijke effecten van de inplanting van windturbines ten aanzien van efficiënt bodemgebruik of eventuele verstoring van de uitbating(smogelijkheden) dienen in de lokalisatienota beschreven en geëvalueerd te worden.

In concreto zal de energie die hier opgewekt wordt niet gebruikt worden door de bedrijven in deze bedrijvenzone. De relatie tussen de windturbines en de bedrijvenzone Stenehei is dan ook louter morfologisch en niet functioneel. In de huidige juridische context komt het gedeelte waar de windturbines zijn ingeplant niet in aanmerking voor het ontwikkelen van een KMO-zone. De gronden rondom deze KMO-zone zijn momenteel bestemd als gebied voor de vestiging van kerninstallaties, doch blijven onbenut voor deze functie. Overigens werd de bestaande KMO-zone reeds uitgebreid in zuidelijke en westelijke richting.

Het nogmaals uitbreiden van de KMO-zone is eerder onwaarschijnlijk. Er is geen garantie dat een volgende uitbreiding verenigbaar is met een hoger beleidskader.

In ieder geval, indien nieuwe bedrijven zich in een KMO gebied vestigen, of bestaande bedrijven uitbreiden, dan moeten ook zij in zekere mate rekening houden met de reeds bestaande constructies, zoals infrastructuur, brandweervoorzieningen enz. De inrichting van het KMO terrein is dus nooit vrij qua morfologie. Dit geldt voor zowel de inplanting van de windturbine als van een nieuw bedrijf.

6. Landschap en erfgoed

Tegenover het aspect landschap kunnen volgende afwegingselementen worden aangegeven:

- er dient om landschappelijke redenen aansluiting gezocht bij bestaande grootschalige infrastructuur zoals (zee-)haventerreinen, sluizencomplexen, bundeling van lijninfrastructuur;*
- de aanwezigheid in het gebied van andere constructies die reeds een belangrijke impact hebben op het landschap (bv. Pylonen,-masten, bruggen, ...) en waarmee een bundeling van windturbines kan plaatsvinden;*
- de schaal van de in het gebied aanwezige landschapselementen (een verticaal dominerend landschapselement zal beter integreerbaar zijn in een landschap waar reeds grootschalige landschapselementen voorkomen;*
- de interferentie met de cultuurhistorische kenmerken van het gebied (lijnrelicten, puntrelicten, relictzones, ankerplaatsen, ...) is bepalend (cf. landschapsatlas).*
- de aanwezigheid van lijninfrastructuur waarvan de herkenbaarheid in het landschap door de inplanting van windturbines verhoogt (autosnelwegen, rivieren, spoorwegen, hoogspanningsleidingen,...);*
- de landschappelijke invloedzone van het windturbinepark;*
- gezocht kan worden naar mogelijkheden om de structuren in het landschap te benadrukken en/of te versterken, om, de vormkwaliteiten van het turbinepark in de omgeving te accentueren en nieuwe bakens te creëren;*
- inschatting van de visuele impact van het project, rekening houdend met de gewenste bebakening zoals geëist door het directoraat-generaal van de Luchtvaart.*

De locatie van de windturbines sluit aan bij het KMO gebied Stenehei.

In de huidige juridische context komt het gedeelte waar de windturbines zijn ingeplant niet in aanmerking voor het ontwikkelen van een KMO-zone.

De gronden waarop men de inplanting van de windturbines voorziet bevinden zich tussen de KMO-zone (noord) en de zone voorzien als bergingszone (zuid) en zijn momenteel bestemd als gebied voor de vestiging van kerninstallaties, doch blijven onbenut voor deze functie.

De inplanting van de windturbines is complementair aan de geplande projecten in een ruime omgeving. Aangezien ze energiegerelateerd zijn horen ze thuis in de omgeving. Ze kunnen tevens nieuwe bakens in het landschap vormen waarbij ze symbool staan voor technologie en ecologie. De windmolens kunnen een bijdrage leveren bij de ontwikkeling van het uit te bouwen energielandschap.

Het gebied heeft heel wat potenties voor de ontwikkeling van een zone voor hernieuwbare energie.

7. Geluidsimpact

De hinder door geluid van windturbines wordt beperkt door middel van richtwaarden die ook buiten de afstand van 250 m tot woningen gelden (zoals vroeger), waarbij de strengste normen gelden in woongebied (overdag 44 dB(A), 's avonds en 's nachts 39 dB(A)) en de minst strenge in industriegebied (overdag 60 dB(A) en 's avonds en 's nachts 55 dB(A)).

Over dit aspect van de aanvraag werd geoordeeld in het kader van de aanvraag tot milieuvergunning.

Concreet stelt het besluit:

Bij hoge windsnelheden en meewindcondities of ander ongunstige omstandigheden dient de exploitant tijdens de avond- en nachtperiode zo nodig het rotortoerental (en het geproduceerde vermogen) van de windturbines te verlagen zodat steeds voldaan wordt aan de richtwaarden voor geluid uit Titel II van Vlarem. Binnen een termijn van 6 maanden na het in gebruik stellen van de windturbines dient de exploitant ter controle een geluidsmeting te laten uitvoeren door een erkend milieudeskundige in de discipline geluid en trillingen. Wanneer uit de metingen blijkt dat niet voldaan wordt aan de richtwaarden van Vlarem II, dient de exploitant de noodzakelijke bijkomende maatregelen te treffen. De resultaten van de geluidsmeting en de eventueel bijkomend te nemen maatregelen dienen in 3-voud overgemaakt te worden aan de vergunningverlenende overheid, die ze ter evaluatie overmaakt aan AMV en ter informatie aan AMI.

(Zie bijlage Besluit dd. 06/06/2013)

Er kan worden opgemerkt dat de geluidsstudie gebaseerd is op een type windturbine met een vermogen van 2,5 Megawatt. Dit heeft geen gevolgen indien er in werkelijkheid een turbine van 3 Megawatt wordt gerealiseerd. Immers dient uiteindelijk het rotortoerental (en het geproduceerde vermogen) van de Windturbines aangepast te worden zodat steeds voldaan wordt aan de richtwaarden voor geluid uit Titel II van Vlarem.

Deze condities gelden ongeacht het type windturbine.

8. Slagschaduw — lichtreflecties

Betreffende de hinder veroorzaakt door lichtreflecties en slagschaduw, zowel voor omwonenden als mensen die in de omgeving werken en wonen, zullen de verstrengde betreffende normen (max. 8u slagschaduw per jaar en max. 30 min/dag).

Ook hierover werd geoordeeld in het kader van de aanvraag tot milieuvergunning*.

Concreet stelt het besluit:

Voor elke turbine dient een logboek bijgehouden van de effectieve slagschaduw bij elk slagschaduw gevoelig object. Telkens dit noodzakelijk is om aan de slagschaduwbeperkingen van Titel II van Vlarem te kunnen voldoen moeten de turbines op de nadelige tijdstippen stilgelegd worden.

(Zie bijlage Besluit dd. 06/06/2013)

9. Veiligheid

De verschillende aspecten van veiligheid werden beoordeeld in het kader van de aanvraag tot milieuvergunning*.

- De maatregelen vermeld in punt 11 "Algemeen besluit" op pagina 46 van de veiligheidsstudie gevoegd bij het aanvraagdossier dienen geïmplementeerd.

- De maatregelen opgenomen in de tabel 5 "Voorgestelde maatregelen ter beperking van het risico op ijswal en ijsworp" dienen geïmplementeerd.

- De exploitant van de windturbines moet op vraag van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC) of één van de betrokken nucleaire inrichtingen, bijkomende informatie verstrekken die noodzakelijk is in het kader van de risico-evaluatie van de windturbines op (nieuwe) nucleaire installaties (zoals bvb probabilliteit van inslag op nieuwe gebouwen op de site van de nucleaire bedrijven).

Om de fysieke beveiliging van de nucleaire sites niet te hypothekeren, worden de nodige middelen door de exploitant van de windturbines voorzien om de toegang tot de windturbines voor onbevoegden te verhinderen.
(Zie bijlage Besluit dd. 06/06/2013)

*De verwijzing naar milieuvergunning (Art. 4.5.1. §1VCRO):

De koppeling tussen stedenbouwkundige- en milieuvergunning is vastgelegd in het decreet voor ruimtelijke ordening én in het milieuvergunningendecreet.

Is er voor een project zowel een stedenbouwkundige- als een milieuvergunning nodig, is de ene vergunning geschorst blijft zo lang de andere niet is verleend. Is de stedenbouwkundige vergunning verleend, maar is de milieuvergunningsaanvraag nog lopende, dan mogen de werken niet starten.

Wordt de ene vergunning geweigerd, dan vervalt de andere van rechtswege.

10. Luchtvaart.

De mogelijke impact op militaire en burgerluchtvaart moet worden nagegaan, niet alleen in de nabijheid van luchthavens maar ook ten aanzien van bijvoorbeeld radarinstallaties. Desgevallend zullen bebakeningsvereisten en/of hoogtebeperkingen worden opgelegd. Bijzondere aandacht dient besteed te worden aan de effecten van lichtbebakening op de omwonenden en de omgeving (vb. mensen die in de omgeving werken).

D.d. 12/04/2013 werd een voorwaardelijk gunstig advies uitgebracht door de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer, Luchtvaart, in akkoord met Belgocontrol en Defensie. De windturbines zijn onderworpen aan bebakingen gezien de ligging binnen categorie C.

Zie advies in bijlage.

11. Natuur

De te verwachten effecten op de fauna, in het bijzonder vogels en vleermuizen, worden in internationale publicaties als mogelijke bedreiging vernoemd en zijn dus een essentieel element in de besluitvorming bij de inplanting van windturbines. Naast de effectieve aanvaring (vogels en vleermuizen) kan verstoring optreden die, afhankelijk van de aard van de verstoring en de mate van gewenning of van uitwijkmogelijkheid, blijvend kan zijn. Voor de belangrijke natuurgebieden, waaronder Vlaams Ecologisch Netwerk, speciale beschermingszone-habitatrichtlijn en speciale beschermingszone-vogelrichtlijn, andere gebieden met belangrijke ecologische waarden (bijvoorbeeld leefplaatsen van beschermde soorten of beschermde vegetaties) en natuurreservaten dient een omgevingsanalyse uit te maken welke afstand als buffer aangewezen is. Deze afstand kan onder meer bepaald worden afhankelijk van een lokale ornithologische analyse of in het geval van een indicatie op significante negatieve effecten op een speciale beschermingszone, een algemene beschrijving of een "passende beoordeling" waarbij ook rekening wordt gehouden met de omgevingsfactoren. Ervaring leert dat het naar voren schuiven van afstandsregels t.o.v. het rotorblad niet steeds relevant is.

In het kader van deze aanvraag heeft het Agentschap van Natuur en Bos met kennis van zaken over de aanwezige natuurwaarden geoordeeld.

Meer bepaald heeft het Agentschap ingeschat dat er geen belangrijke vogelpopulaties bedreigd worden. Zowieso zijn akkervogels minder gevoelig voor verstoring door windturbines.

De natuurtoets is voor het Agentschap voldoende volledig om een correcte inschatting te kunnen maken.

Haar advies is gunstig, de bestaande natuurwaarden worden niet geschaad.

12. MER-plicht

De MER-verplichting en/of de vraag tot ontheffing van de MER-verplichting (bijlage II van het MER-besluit) is van toepassing op aanvragen voor minimum 20 windturbines (of op 4

windturbines of meer indien een aanzienlijke invloed verwacht wordt op een bijzonder beschermd gebied).

Het ontwerp komt niet voor op de lijst gevoegd als bijlage I van het Project-m.e.r.-besluit, maar wel op de lijst gevoegd als bijlage II, van de Europese richtlijn 85/337/EEG. Bijgevolg dient de vergunningverlenende overheid de aanvraag te screenen.

Een screening houdt in dat nagegaan wordt of het project, in het licht van haar concrete kenmerken, de concrete plaatselijke omstandigheden en de concrete kenmerken van zijn potentiële milieueffecten, aanzienlijke milieueffecten kan hebben. Zo er aanzienlijke milieueffecten kunnen zijn, dan moet een milieueffectrapport worden opgemaakt.

In de beschrijvende nota is de screening van deze criteria uitgevoerd en worden de punten zoals deze opgesomd in bovenvermelde bijlage II, behandeld. Deze punten worden hieronder samengevat:

1. Kenmerken van het project:

- a. de omvang van het project: het project houdt de bouw en exploitatie in van 4 windturbines;
- b. het gebruik van natuurlijke hulpbronnen:

- q diverse grondstoffen voor de bouw van de windturbines zoals zand, cement en metalen; de wieken bestaan uit diverse polymeren (voornamelijk glasvezel, versterkt polyester en polyurethaan);

- q tijdens de exploitatie wordt kinetische energie uit de wind geoogst en omgezet naar elektrische energie;

- c. de productie van afvalstoffen:

- q tijdens de normale exploitatie komen er geen afvalstoffen vrij;

- q indien in de windturbine gebruik gemaakt wordt van een planetaire overbrenging dient regelmatig de olie vervangen te worden;

- q bij de afbraak kan het overgrote deel van de windturbine gerecycleerd worden;

- d. verontreiniging en hinder tijdens de normale exploitatie komen er geen verontreinigingen voor; de hinderaspecten (voornamelijk geluid en slagschaduw) werden door erkende studiebureaus onderzocht (zie bijgevoegde nota's [2] en [3]);

- e. risico op ongevallen, met name gelet op de gebruikte stoffen en technologieën: de veiligheidsaspecten werden door een erkend studiebureau onderzocht (zie veiligheidsstudie [4]); uit deze studie bleek dat het mensenrisico als aanvaardbaar beschouwd kan worden.

2. Plaats van de projecten:

- a. Het bestaande grondgebruik:

- q per turbine wordt een werkplatform voorzien van 1350 m² in waarbinnen de funderingen worden aangebracht;

- q Er is een grondverzet van meer dan 250 m³ per turbine nodig. Overeenkomstig de Vlaamse reglementering betreffende de bodemsanering wordt door een erkend bodemsaneringsdeskundige een verslag opgemaakt teneinde de bestemming/toepassingen van de grond te kunnen controleren.

- q in bepaalde gevallen dienen toegangswegen aangelegd te worden; Deze worden tot een minimum beperkt.

- b. de relatieve rijkdom aan en de kwaliteit en het regeneratievermogen van de natuurlijke hulpbronnen van het gebied: de enige hulpbron die ter plekke wordt gebruikt tijdens de exploitatie is windenergie, dewelke een duurzaam en onuitputtelijk karakter heeft;

- c. het opnamevermogen van het natuurlijke milieu, met in het bijzonder aandacht voor volgende typen gebieden (...): de inplantingslocaties van windturbines zijn beperkt in Vlaanderen vanwege wettelijke beperkingen en de hoge bevolkingsdichtheid; de verschillende gebieden in de omgeving van de projectzone werden onderzocht op de potentiële hinder van de inrichting;

3. Kenmerken van het potentiële effecten:

De potentiële effecten betreffende slagschaduw, geluid en natuur werden reeds besproken in voorgaande punten. Ze komen tevens uitgebreid aan bod in het kader van de aanvraag tot milieuvergunning. (Zie bijlage)

Conclusie:

Uit het screeningsonderzoek, waarvan ook de lokalisatienota een schriftelijke weergave is, kan er geconcludeerd worden dat er geen aanzienlijke milieugevolgen te verwachten zijn en dat geen milieueffectenrapport moet worden opgemaakt.

12. luchtvaart

De mogelijke impact op militaire en burgerluchtvaart moet worden nagegaan, niet alleen in de nabijheid van luchthavens maar ook ten aanzien van bijvoorbeeld radarinstallaties. Desgevallend zullen bebakeningsvereisten en/of hoogtebeperkingen worden opgelegd. Bijzondere aandacht dient besteed te worden aan de effecten van lichtbebakening op de omwonenden en de omgeving (vb. mensen die in de omgeving werken).

Er werd een voorwaardelijk gunstig advies uitgebracht door de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer, Luchtvaart. De voorwaarden betreffen de bebakeningssignalisatie.

2. A.h.v. de Vlaamse Codex, art. 4.3.1 §2

In toepassing van artikel 4.3.1 §2 van de Vlaamse Codex moet de overeenstemming van de goede ruimtelijke ordening worden beoordeeld met inachtneming van volgende beginselen:

1° het aangevraagde wordt, voor zover noodzakelijk of relevant, beoordeeld aan de hand van aandachtspunten en criteria die betrekking hebben op de functionele inpasbaarheid, de mobiliteitsimpact, de schaal, het ruimtegebruik en de bouwdichtheid, visueel-vormelijke elementen, cultuurhistorische aspecten en het bodemreliëf, en op hinderaspecten, gezondheid, gebruiksgenot en veiligheid in het algemeen, in het bijzonder met inachtneming van de doelstellingen van artikel 1.1.4;

2° het vergunningverlenende bestuursorgaan houdt bij de beoordeling van het aangevraagde rekening met de in de omgeving bestaande toestand, doch het kan ook beleidsmatig gewenste ontwikkelingen met betrekking tot de aandachtspunten, vermeld in 1°, in rekening brengen;

3° indien het aangevraagde gelegen is in een gebied dat geordend wordt door een, ruimtelijk uitvoeringsplan, een gemeentelijk plan van aanleg of een verkavelingsvergunning waarvan niet op geldige wijze afgeweken wordt, en in zoverre dat plan of die vergunning voorschriften bevat die de aandachtspunten, vermeld in 1°, behandelen en regelen, worden deze voorschriften geacht de criteria van een goede ruimtelijke ordening weer te geven.

a) Beleidsmatig gewenste ontwikkelingen:

De oprichting van windturbines kadert in de doelstellingen van de Vlaamse Regering inzake de uitbouw van hernieuwbare energiebronnen in Vlaanderen. De Vlaamse Regering stelt als doelstelling om tegen 2010 6% van het totale elektriciteitsverbruik te betrekken uit hernieuwbare energiebronnen. Dit werd vertaald in een verplichting voor de elektriciteitsleveranciers om tegen 2010 6% van de certificaatplichtige leveringen te betrekken uit hernieuwbare energiebronnen, oplopend tot 13% tegen 2020. Windenergie kan hierin een belangrijke bijdrage leveren. Het potentieel voor windenergie op land wordt voor Vlaanderen geraamd op grootte-orde 1000 MW.

Binnen het Windplan Vlaanderen bevinden de windturbines zich in een zone aangeduid als industriebuffer (lichtgroen ingekleurd). Een industriebuffer behoort tot een klasse 1 volgens het Windplan. Vlaanderen. Dit betreft een gebied dat zeker in aanmerking komt voor het plaatsen van windturbines met hoogste prioriteit.

Binnen de Provinciale screening voor de plaatsing van windturbines bevindt de inplantingszone zich binnen de deelruimte 'Albertkanaal' en E313, aangeduid als prioritaire inplantingszone.

In ieder geval dient hierbij opgemerkt te worden dat binnen de beide kaderplannen deze zones aangeduid werden als potentiële zones voor de inplanting van windturbines. Deze is echter geen vrijgeleide voor vergunningen: iedere aanvraag dient op zich grondig bekeken te worden, rekening houdend met plaatselijke ruimtelijke karakteristieken van de omgeving en gegevens die blijken uit o. a. terreinbezoek, het openbaar onderzoek...

Het plangebied is bestemd gebied voor de vestiging van kerninstallaties. Aansluitend op het plangebied zijn meerdere provinciale en gemeentelijke uitvoeringsplannen gelegen:

De KMO-zone is gelegen in de onmiddellijke omgeving van de geplande windturbines. Ten opzichte van de vorige aanvraag is het planningsproces voor de uitbreiding van de KMO-zone definitief afgerond PRUP Stenehei fase I, goedgekeurd dd 25/03/2004. De uitbreiding van de KMO-zone in oostelijke richting heeft vorm gekregen bij de goedkeuring van het PRUP Stenehei fase II dd 10 juli 2012. Momenteel wordt op de ruime site waarvan voorliggende aanvraag deel uitmaakt een geïntegreerd project van oppervlakteberging voor het Belgisch laag- en middelactief kortlevend afval (cAT) met een bezoekerscentrum uitgewerkt.

De bergingsinstallatie is gelegen ten zuiden van de Europalaan, aansluitend bij de gebouwen van Belgoproces en nabij het kanaal Bocholt Herentals.

Een nieuwe kade aan dit kanaal zorgt voor aan- en afvoer van grondstoffen via de waterweg. Een caissonfabriek is voorzien vlak bij de kade. Tevens is er in de noordoostelijke hoek van de nucleaire zone een communicatiecentrum voorzien.

De zone waar de vier windturbines zullen worden ingeplant bevindt zich tussen de KMO-zone (PRUP) en de bergingszone.

Aandachtspunten en criteria die zijn onderzocht:

Functionele inpasbaarheid: De aanvraag betreft het oprichten van 4 windturbines. De windturbines hebben tot doel de algemene elektriciteitsvoorziening voor gezinnen en bedrijven. Het plaatsen van een dergelijke installatie in de nabijheid van een industriële omgeving sluit, er functioneel bij aan.

De gronden waarop men de inplanting van de windturbines voorziet bevinden zich tussen de KMO-zone (noord)- en de zone voorzien als bergingszone (zuid) en zijn momenteel bestemd als gebied voor de vestiging van kerninstallaties, doch blijven onbenut voor deze functie.

De inplanting van de windturbines is complementair aan de geplande projecten in een ruime omgeving. Aangezien ze energiegerelateerd zijn horen ze thuis in de omgeving. De windmolens kunnen een bijdrage leveren bij de ontwikkeling van het te ontwikkelen energielandschap.

Mobiliteit: De aanvraag heeft geen impact op de mobiliteit. Enkel tijdens de bouw van de turbine zal er meer verkeer en exceptioneel vervoer nodig zijn.

Visueel — Vormelijk --Schaal, ruimtegebruik en bouwdichtheid —Cultuurhistorische aspecten

In functie van het landschap is het belangrijk dat de inplantingsplaats zodanig wordt gekozen dat deze constructies niet als storend worden ervaren in het landschap. In de voorliggende aanvraag wordt er voorzien in een inplanting op één lijn, ten zuiden van de bestaande KMO-zone Dessel Stenehei.

De windturbines hebben een visuele impact ze fungeren visueel als puntrelicten, herkenningspunten, in het aldaar ruime energielandschap. De windturbines maken er

logischerwijze deel van uit. Ze zijn als energiebron een logische aanvulling bij de activiteiten in dit gebied.

Hinderaspecten, gebruiksgenot en veiligheid in het algemeen:

Deze aspecten van de aanvraag komen uitgebreid aan bod in "punt 1. A.h.v. de lokalisatienota". Concreet voldoen de geluidsniveaus, slagschaduwwaarden en veiligheidsparameters aan de richtwaarden uit Titel II van Vlarem, mits op bepaalde tijdstippen maatregelen worden genomen. Deze aspecten worden tevens uitvoerig besproken in de milieuvergunning (zie bijlage).

3. A.h.v. Opgevraagde adviezen

De voorwaarden zoals ze worden gesteld in de verschillende adviezen van de geconsulteerde adviesinstanties:

- het advies van dd. 12/04/2013 van Defensie. Deze voorwaarden betreffen concreet bebakeningsvoorwaarden.

Deze voorwaarden worden in ieder geval opgelegd in de vergunning.

- Het advies dd. 31/05/2013 van de gemeente Dessel is ongunstig omwille van het hypothekeren van een mogelijke uitbreiding van de KMO-zone.

In de huidige juridische context komt het gedeelte waar de windturbines zijn ingeplant niet in aanmerking voor het ontwikkelen van een KMO-zone. De gronden rondom deze KMO-zone zijn momenteel bestemd als gebied voor de vestiging van kerninstallaties, doch blijven onbenut voor deze functie. Overigens werd de bestaande KMO-zone reeds uitgebreid in zuidelijke en westelijke richting.

Het nogmaals uitbreiden van de KMO-zone is eerder onwaarschijnlijk. Er is geen garantie dat een volgende uitbreiding verenigbaar is met een hoger beleidskader.

- Het advies dd.24/05/2013 van Erfgoed — Landschappen is voorlopig ongunstig.

In het advies wordt gesteld dat de windturbines in een open ruimtegebied met tal van belangrijke erfgoedwaarden en een hoge mate van gaafheid worden ingeplant. Tevens bevinden er zich in het gebied Retie, Dessel, Mol nog andere projecten en is een afstemming van deze projecten op elkaar gewenst.

Inmiddels is er een zicht op de geplande en eventueel reeds goedgekeurde initiatieven in een ruime omgeving van de aanvraag. Momenteel wordt op de ruime site waarvan voorliggende aanvraag deel uitmaakt een geïntegreerd project van oppervlakteberging voor het Belgisch laag- en middelactief kortlevend afval (cAT) met een bezoekerscentrum uitgewerkt.

De zone waar de vier windturbines zullen worden ingeplant bevindt zich tussen de KMO-zone (PRUP) en de bergingszone.

Deze gronden zijn momenteel bestemd als gebied voor de vestiging van kerninstallaties, doch blijven onbenut voor deze functie. De inplanting van de windturbines op deze 'reststrook' is derhalve een zeer nuttige invulling en verhindert dat op een andere locatie nieuw terrein moet worden aangesneden.

De inplanting van de windturbines is complementair aan de geplande projecten in de omgeving. Anderzijds stelt het advies dat de windturbines binnen een open ruimte gebied met tal van erfgoedwaarden en relict en een hoge mate van gaafheid worden ingeplant. Dit open en nog gave gebied wordt bij voorkeur van bebouwing gevrijwaard. Als lijnrelict wordt het kanaal Bocholt - Herentals aangegeven.

De windturbines bevinden zich op een site die bepaald wordt door de noordelijk gelegen KMO zone en de zuidelijk gelegen bergingszone. Ze worden in feite opgenomen in een afgebakend 'energielandschap'.

De 'zijdelingse aanwezigheid' van de kanaalinfrastructuur zorgt voor een bijkomende bundeling.

De aanwezigheid van windturbines op de beoogde locatie heeft een invloed op het omliggende landschap. De windturbines bevinden zich evenwel buiten de openruimtecridor tussen de stedelijke gebieden van Geel en Mol die zich in noordwest-zuidoostelijke richting uitstrekt.

De vrijwaring van deze openruimte-corrider die in het gemeentelijk structuurplan benadrukt wordt, wordt gerespecteerd.

De geplande windturbines hebben een impact op het landschap, ze situeren zich echter binnen het gedefinieerde energielandschap, door hun functie en hun vorm markeren ze het. De landschappelijk waardevolle openruimtecridor die zich in noord zuidelijke richting uitstrekt bevindt zich naast (ten westen) dit energielandschap.

*Derhalve doet de plaatsing van de windturbines op de voorziene locatie hieraan geen afbreuk.
...*

Dit is de bestreden beslissing.

De tweede en de derde tussenkomende partij vorderen met een aangetekende brief van 28 augustus 2015 eveneens de vernietiging van de bestreden beslissing. Dit beroep heeft als rolnummer RvVb/1415/0779/A/0764.

IV. ONTVANKELIJKHEID VAN DE TUSSENKOMSTEN

1.

Uit het dossier blijkt dat het verzoek tot tussenkomst van de eerste tussenkomende partij tijdig en regelmatig is ingesteld. Er worden geen excepties opgeworpen.

2.1.

De tweede en derde tussenkomende partij werden verzocht om, binnen een termijn van vijftien dagen die ingaat de dag na de dag van de betekening van de brief van de griffie van 18 februari 2016, het rolrecht te storten.

2.2.

De Raad stelt op de zitting van 28 maart 2017 vast dat de tweede en derde tussenkomende partij geen gevolg hebben gegeven aan het verzoek om het rolrecht te betalen.

Gelet op het algemeen rechtsbeginsel dat de strengheid van het decreet in geval van overmacht of onoverwinnelijke dwaling kan worden gemilderd, kreeg de raadsman van de tweede en derde tussenkomende partij de mogelijkheid om een nadere toelichting te geven over de redenen van het niet (tijdig) betalen van het rolrecht.

Op de zitting van 28 maart 2017 kon de vertegenwoordiger van de tweede en derde tussenkomende partij geen redenen van overmacht of onoverwinnelijke dwaling aanvoeren die het (niet) betalen van het verschuldigde rolrecht desgevallend kunnen verantwoorden .

Het verzoek tot tussenkomst van tweede en derde tussenkomende partij is onontvankelijk.

V. ONTVANKELIJKHEID VAN DE VORDERING TOT Vernietiging

A. Ontvankelijkheid wat betreft het belang van de verzoekende partij

Standpunt van de partijen

1.

De verzoekende partij omschrijft haar belang als volgt:

“ ...

6. Verzoekende partij heeft belang om het verzoekschrift aanhangig te maken o.b.v. artikel 4.8.11 §1, 1° VCRO. Verzoekende partij bewoont de (bedrijfs)woning gelegen vlak naast de geplande windmolens en is tevens zaakvoerder van het bedrijf Aluservice bvba (KBO-ondernemingsnummer 0864.623.257), gelegen en gevestigd op hetzelfde adres als de woning van verzoekende partij.

7. De dichtstbijzijnde windmolen wordt ingepland op amper een 200-tal meter van de woning en het bedrijf. Het spreekt voor zich dat verzoekende partij in die omstandigheden hinder kan ondervinden van het bestreden besluit dat 4 windmolens vergunt die niet enkel geluidshinder zullen veroorzaken, maar ook zichthinder, slagschaduw edm. waardoor de leef- en werkomgeving van verzoekende partij wordt aangetast.

8. Het uitvoeren van de vergunning zal inhouden dat er schadelijke effecten van o.m. geluidshinder en slagschaduw zal zijn t.a.v. de woning en het kantoor van verzoekende partij. In het bijzonder voor verzoekende partij is dat van belang aangezien de woning er één is met een glasvliesgevel en zodoende extra gevoelig voor dergelijke hinderaspecten.

[foto]

9. Verzoekende partij merkt op dat de oostgevel van de woning de slagschaduw van turbine 4 en turbine 3 zal opvangen, de zuidgevel van turbine 3, 2 en 1, en dat men dus de hele dag in het bereik van de slagschaduw zal liggen, wat eenvoudigweg duidelijk is via nazicht van de inplantings-plannen en de stand van de zon doorheen de dag.

[luchtfoto]

10. De burelen van verzoekende partij bevinden zich in het verlengde van de woning aan de oostkant, en zullen dus in de voormiddag tot +/- 13u slagschaduw opvangen van turbines 3 en 4. De zuidgevel zal ook hinder ondervinden van de slagschaduw, waardoor er eigenlijk de hele dag hinder zal zijn van de slagschaduw. Vanzelfsprekend is ook het veiligheidsrisico een belangrijk potentieel nadeel voor verzoekende partij.

11. In bijlage wordt ten overvloede een advies gevoegd van Dr. Marc Goethals welke aangeeft dat op basis van de voorgestelde metingen uit het aanvraagdossier al een ernstige hinder voor verzoekende partij blijkt. Immers, zo geeft de specialist aan, ligt het geluidsniveau van de simulatie ver boven de WGO4 norm van 40dB(A). De geluidsdruk zal gemiddeld bijna een factor 3 hoger zijn dan de WGO norm. Het advies wordt gestaafd met de studies waarop Dr. Goethals zich baseert.

12. Cardioloog Marc Goethals van het OLV Ziekenhuis te Aalst lichtte het effect van geluidsoverlast (en slagschaduw) overigens toe in de Artsenkrant Nr 1909 van 08/04/2008. In haar boek “Wind Turbine Syndrome – A Report on a Natural Experiment” licht dr. Nina Pierpont dit eveneens toe. Het moge aldus duidelijk zijn dat de inplanting van 4

windturbines onaanvaardbare hinder zou opleveren voor tweede verzoekende partij die op minder dan 250m van een windmolen zou komen te wonen.

13. Bij de bouw van een woning (of enig ander bouwwerk) dient men een zekere afstand tot de perceelsgrens te respecteren. Deze wordt gemeten van aan de muur van het huis, en niet vanuit het centrum van de woning. Voor windturbines met een hoogte van 108 meter en een schroefdiameter van 100 meter gelden blijkbaar andere normen: hier wordt gemeten vanuit het centrum van de molen, terwijl de wieken 50 meter (dat is de breedte van 4 normale huizen!) vanuit het centrum uitsteken. Hier wordt met twee maten en twee gewichten gewerkt. Zulks is vanzelfsprekend onaanvaardbaar en versterkt de ernst van het nadeel. Vlaanderen is trouwens de enige regio ter wereld waar men 250 meter als minimumafstand van windturbines tot woningen hanteert :

- Nederland: 4x de masthoogte*
- Wallonië: 350 meter*
- Frankrijk: 1.500 meter*
- Duitsland: 1. 500 meter*

... terwijl Vlaanderen nochtans één der dichtstbevolkte gebieden in de EU is, zodat normaal gezien de norm strenger zou moeten zijn in Vlaanderen (hierbij kan de kanttekening gemaakt worden dat in studies de vraag gesteld wordt of Vlaanderen, gelet op zijn sterke verstedelijking, hoe dan ook in aanmerking komt voor rendabele windenergiewinning en de risico's op hinder, klachten, ongevallen wel opwegen tegen de hoeveelheid opgewekte groene energie). De afstand tot de bewoning is een determinerende factor: hinderaspecten worden er aanzienlijk door versterkt of verzwakt. Ook dat gegeven beklemtoont de ernst van het aangehaalde nadeel.

14. Het belang van verzoekende partij bij onderhavige procedure is zodoende vanzelfsprekend. Men heeft er belang bij dat de vergunning vernietigd wordt.

Ten overvloede verwijst verzoekende partij naar het belang van tweede verzoekende partij in de voorgaande procedure, bij uw Raad gekend onder zaak nr. 1314/0048/SA/1/0049. In het arrest nr. A/2015/0213 van 14 april 2015 oordeelde uw Raad dat tweede verzoekende partij, die op dat ogenblik samenwoonde met huidige verzoekende partij, voldoende belang heeft. Het belang van huidig verzoekende partij is dan ook evident. Het verzoek is om die reden zonder discussie ontvankelijk ratione personae.

...

2.

De eerste tussenkomende partij betwist het belang van de verzoekende partij als volgt:

“ ...

De verzoekende partij heeft in haar verzoekschrift artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 1° van de VCRO aangeduid als relevante bepaling. Het lijkt evenwel evident dat zij 4.8.11, §1, eerste lid, 3° van de VCRO heeft bedoeld.

Om als derde belanghebbende bij de Raad een beroep te kunnen instellen, vereist artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 3° van de VCRO dat de verzoekende partij, als natuurlijke persoon of als rechtspersoon, rechtstreekse of onrechtstreekse hinder of nadelen kan ondervinden ingevolge de bestreden vergunningsbeslissing.

De vaste rechtspraak van Uw Raad bepaalt dat de verzoekende partij het mogelijk bestaan van deze hinder of nadelen voldoende waarschijnlijk zal moeten maken, de aard en de

omvang ervan voldoende concreet zal moeten omschrijven en tegelijkertijd zal de verzoekende partij moeten aantonen dat er een rechtstreeks of onrechtstreeks causaal verband kan bestaan tussen de uitvoering of de realisatie van de vergunningsbeslissing en de hinder of nadelen die zij ondervindt of zal ondervinden. (RvVb, nr. A/2012/0058, 20 februari 2013)

De loutere beschikking over zakelijke of persoonlijke rechten met betrekking tot een onroerend goed dat onmiddellijk gelegen is naast het perceel waarop de bestreden beslissing slaat, verleent aan de verzoekende partij op zich niet het rechtens vereiste belang bij de procedure. (zie o.m. RvVb, nr. A/2012/0345, 4 september 2012 en RvVb, nr. S/2011/0083, 26 juli 2011)

3. Tussenkomen de partij stelt vooreerst vast dat de verzoekende partij de eerste stedenbouwkundige vergunning 31 juli 2013, die werd vernietigd door Uw Raad bij het arrest A/2015/0213 van 14 april 2015 en die hetzelfde voorwerp heeft als het bestreden besluit, gewoonweg niet werd aangevochten door de verzoekende partij middels een schorsings- en/of annulatieberoep bij Uw Raad.

De zogenaamde evidente en ernstige hinder, waarnaar de verzoekende partij verwijst in haar inleidend verzoekschrift, dient noodzakelijkerwijze in vraag te worden gesteld in het licht van een volledig gebrek aan enig initiatief in hoofde van de verzoekende partij tot op het ogenblik van het instellen van onderhavige procedure.

Het komt tussenkomen de partij zelfs voor dat dit gebrek aan enig initiatief het rechtens vereiste belang van de verzoekende partij ontnemt en dit zeker in het licht van de reeds zeer beperkte omschrijving van de rechtstreekse of onrechtstreekse hinder of nadelen ingevolge het bestreden besluit.

Hoewel de uiteenzetting van de verzoekende partij m.b.t. haar belang vrij omvangrijk is, dient te worden vastgesteld dat zij daarentegen zeer weinig concrete gegevens omtrent haar belang aanbrengt (zie ook verder). De enige concrete gegevens die kunnen worden aangetroffen, hebben betrekking op een beperkte omschrijving van de bedrijfswoning van de verzoekende partij, alsook een ruwe schatting van de afstand tot de dichtstbijzijnde windturbine (en dus niet de andere windturbines). Voor het overige identificeert de verzoekende partij de beweerte te verwachten hinder als geluidshinder, zichthinder en slagschaduw.

Alle overige elementen die worden aangebracht, zijn eenvoudigweg niet verifieerbare stellingen, waaronder één van een zekere Dr. Marc Goethals, alsook een theoretische uiteenzetting waarbij kritiek wordt geuit op de Vlaamse regelgeving inzake de minimumafstand van woningen tot windturbines.

Rekening houdend met de zeer beperkte concrete uiteenzetting van de hinder en nadelen die kunnen worden veroorzaakt door de bestreden beslissing, alsook de vaststelling dat de verzoekende partij het niet nodig heeft geacht om de stedenbouwkundige vergunning van 31 juli 2013 aan te vechten, hoewel deze dezelfde gevolgen zou hebben gegenereerd als de bestreden beslissing, kunnen niet anders dan doen besluiten dat de verzoekende partij niet beschikt over een belang bij haar verzoekschrift tot vernietiging.

Om deze reden dient het verzoekschrift reeds onontvankelijk te worden verklaard.

4. *Tussenkomen de partij wenst verder nog meer toe te lichten waarom het verzoekschrift tot vernietiging niet voldoende concretiseert waaruit de ingeroepen hinder en nadelen bestaan, zodat het belang van de verzoekende partij niet persoonlijk, direct en actueel kan worden beschouwd.*

De verzoekende partij blijft in gebreke om een aantal essentiële aspecten mee te delen in het inleidend verzoekschrift.

Zo wordt niet meegedeeld wat de precieze afstand is tussen de dichtstbijzijnde windturbine en de woning en het bedrijf. Evenmin is duidelijk hoe het bedrijf gelegen is ten opzichte van de windturbine en hoe de woning gelegen is ten opzichte van de windturbine. Evenmin voegt de verzoekende partij bij de uiteenzetting foto's bij die verduidelijken welk uitzicht zij vanuit de woning heeft op de windturbines en welk uitzicht vanuit het bedrijf. Er kan ook absoluut niet worden opgemaakt of er bomen, hagen, andere constructies, etc. aanwezig zijn die het zicht op de windturbines verhullen of die de slagschaduw belemmeren.

Uit het inleidend verzoekschrift kan aldus niet op voldoende wijze worden opgemaakt dat het belang persoonlijk, direct en actueel is.

5. *Voorts merkt tussenkomende partij op dat er geen causaal verband bestaat tussen de geluids- en slagschaduwhinder en de realisatie van de stedenbouwkundige vergunning, aangezien deze hinder verband houdt met de voorwaarden van een milieuvergunning. Volgens de rechtspraak van Uw Raad kan de hinder die verband houdt met de milieuvergunning, geen grond vormen voor het rechtens vereiste belang bij het aanvechten van de stedenbouwkundige vergunning:*

“(…) Meer bepaald, maken deze partijen gewag van mogelijke reuk- en milieuhinder en mogelijke zware gevolgschade bij een eventuele ramp in geval van stockage van scheikundige brandbare tot zeer brandbare toxische en explosieve stoffen.

De mogelijke reuk- en geurhinder wordt door de Raad niet weerhouden aangezien dit op zich geen causaal verband heeft met de stedenbouwkundige aanvraag. Er werden aan de Raad geen gegevens verstrekt in verband met een aan het bedrijf van de eerste tussenkomende partij verbonden milieuvergunning, maar het is duidelijk dat de aangehaalde hinder eerder relateert aan voorwaarden van een milieuvergunning.” (RvVb, 26 juli 2011, S/2011/0083)

De door de verzoekende partij aangehaalde hinder uit slagschaduw en geluid volstaat dan ook niet om blijk te geven van het rechtens vereiste belang.

Uit hetgeen voorafgaat blijkt dat de verzoekende partij niet op voldoende concrete wijze onderbouwt dat zij over het rechtens vereiste belang beschikt.

…”

3.

De verzoekende partij antwoordt:

“…

17. Het standpunt van tussenkomende partij kan niet worden bijgetreden. Verzoekende partij heeft inderdaad de stedenbouwkundige vergunning van 31 juli 2013 niet in persoon aangevochten, doch was weliswaar nauw en direct betrokken bij de procedure. Enerzijds omdat hij optrad als zaakvoerder van de eerste verzoekende partij (Aluservica bvba) en

anderzijds omdat hij ten tijde van de voorgaande procedure getrouwd was met tweede verzoekende partij (Caroline Broeckx). In geen geval kan verzoekende partij een gebrek aan enig initiatief worden verweten. Het feit dat hij de stedenbouwkundige vergunning niet in persoon aanvocht, doet aan het voorgaande aldus geen afbreuk. Inmiddels zijn mevrouw Broeckx en verzoekende partij feitelijk gescheiden en woont verzoekende partij nog als enige op het adres, zodat hij in huidige procedure als enige verzoekende partij optreedt.

18. Bovendien geldt er geen enkele verplichting om voorgaande (vernietigde) vergunningen mee te hebben moeten aangevochten om afdoende belang te houden bij eventuele navolgende vergunningen. Dit geldt in deze eens zo meer nu de eerste stedenbouwkundige vergunning van 31 juli 2013 werd vernietigd door uw Raad.

19. Verder houdt tussenkomende partij voor dat er sprake zou zijn van een zeer beperkte concrete uiteenzetting van de hinder en nadelen die kunnen worden veroorzaakt door de bestreden beslissing.

20. Ter weerlegging van die argumentatie, wenst verzoekende partij te verwijzen naar het belang dat werd uiteengezet in de voorgaande procedure, bij uw Raad gekend onder zaak nr. 1314/0048/SA/1/0049. Ten opzichte van de voorgaande procedure werd het belang in voorliggend verzoekschrift van voorliggende procedure nog uitvoeriger geformuleerd door de verzoekende partij. Uw raad oordeelde in al in haar vorig arrest van 14 april 2015 met nr. A/2015/0213 dat tweede verzoekende partij (mevr. Caroline Broeckx, toen nog samenwonend met huidig verzoekende partij) belang had bij haar vordering. Zo stelde Uw raad het volgende:

...

Gelet op het voorgaande kan niet ernstig worden getwijfeld aan het belang dat verzoekende partij heeft in voorliggende procedure.

21. Dat de precieze afstand tussen de dichtstbijzijnde windturbine, de woning en het bedrijf niet duidelijk zou zijn, is absolute onzin. De afstand blijkt uit bovenstaande uittreksels van de luchtfoto's, de stukken in bijlage (bv. stuk 4 en 13) en uit het aanvraagdossier zelf. Voor alle volledigheid wordt hieronder de afstand tussen de windmolens en de woning nogmaals weergegeven. Er bevinden zich twee windmolens op een afstand van +/- 200m.

[uittreksel Geopunt]

22. Uit de luchtfoto in het verzoekschrift kan overduidelijk worden opgemaakt hoe het bedrijf en de woning zich positioneren t.o.v. de windturbines. Verzoekende partij voegt tevens, in tegenstelling tot wat tussenkomende partij voorhoudt, wel een fotoreportage waarin o.a. foto's worden opgenomen die het uitzicht vanuit de woning en het bedrijf op de windturbines weergeven.

23. Tot slot stelt tussenkomende partij dat er geen causaal verband zou bestaan tussen de geluids- en de slagschaduwhinder enerzijds, en de realisatie van de stedenbouwkundige vergunning anderzijds. De rechtspraak van uw Raad daaromtrent is legio. Uw Raad oordeelde omtrent reeds in het verleden dat hinder uit slagschaduw en geluid volstaat om belang te hebben bij het aanvechten van een stedenbouwkundige vergunning voor het bouwen van drie windturbines met toebehoren. Uw Raad stelde o.a. het volgende:

...

24. Aangaande het belang bij het aanvechten van een stedenbouwkundige vergunning voor de bouw van een cluster van 4 windmolens oordeelde uw Raad in dezelfde zin:

...

25. Uw Raad aanvaarde in het verleden eveneens het mogelijk gevaar voor de gezondheid en de aantasting van de leef- en werkomgeving als bewijs van afdoende belang. Zo oordeelde Uw Raad als volgt:

...

26. Het is daarbij irrelevant voor de beoordeling van het belang of de milieuvergunning al dan niet werd aangevochten. Uw Raad stelde o.a. het volgende:

...

27. Uw raad stelde verder in een zaak waar de milieuvergunning niet was aangevochten aangaande het belang het volgende:

...

28. Het standpunt van tussenkomende partij dient zodoende te worden verworpen. Gelet op het voorgaande is het verzoek tot vernietiging zonder discussie ontvankelijk *ratione personae*.

...”

3.

De eerste tussenkomende partij stelt nog:

“...

Hoewel eerste tussenkomende partij in haar schriftelijke uiteenzetting de vraag stelde of de verzoekende partij geen vergissing beging en geen belang op basis van artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 3° van de VCRO aanvoerde, herhaalt de verzoekende partij in haar wederantwoordnota op uitdrukkelijke wijze dat zij slechts meent een belang te hebben op grond van artikel 4.8.1 1, §1, eerste lid, 1 ° van de VCRO.

Hieruit maakt eerste tussenkomende partij dan ook op dat de verzoekende partij geen belang op grond van artikel 4.8. I, § I , eerste lid, 3° van de VCRO meent te hebben.

Opdat een verzoekschrift ontvankelijk zou zijn, moet de verzoekende partij blijk geven van een persoonlijk belang.

Uw Raad oordeelde in dit verband immers reeds:

...

De verzoekende partij herhaalt in haar wederantwoordnota dat zij een belang heeft om het verzoekschrift aanhangig te maken op grond van artikel 4.8. I I , §1, eerste lid, I ° van de VCRO.

Voormeld artikel 4.8.11, §1, eerste lid, I ° VCRO bepaalt:

...

De verzoekende partij is evenwel niet te beschouwen als de in artikel 4.8.11, § I, eerste lid, I ° bedoelde aanvrager van de vergunning of van het as-buittattest, of de persoon die de melding heeft verricht.

Bovendien maakt de verzoekende partij geen gebruik van het windturbinepark en zet zij in haar wederantwoordnota geenszins uiteen op welke wijze zij over een persoonlijk of zakelijk recht zou beschikken ten aanzien van het windturbinepark, dat het voorwerp uitmaakt van een registratiebeslissing.

De loutere beschikking over zakelijke of persoonlijke rechten met betrekking tot een onroerend goed dat onmiddellijk gelegen is naast het perceel waarop de bestreden beslissing slaat, verleent aan de verzoekende partij op zich immers niet het rechtens vereiste belang bij de procedure. (RvVb, nr. S/2011/0083, 26 juli 2011)

Aldus kan de verzoekende partij in casu geenszins aannemelijk maken dat zij over een persoonlijk belang zou beschikken.

De verzoekende partij voert in haar wederantwoordnota aan dat de hinder die zij beweert te zullen ondervinden versterkt wordt door het gegeven dat Vlaanderen de enige regio ter wereld is waar men 250 meter als minimumafstand van windturbines tot woningen hanteert.

Eerste tussenkomende partij wenst hierbij op te merken dat de verzoekende partij, indien zij van mening is dat deze huidige regelgeving haar belangen schendt, voormelde regelgeving had moeten aanvechten op het moment dat zij werd uitgevaardigd.

De door de verzoekende partij aangevoerde argumentatie kan derhalve niet worden bijgetreden.

De verzoekende partij meent, in antwoord op de stelling van eerste tussenkomende partij dat de verzoekende partij de eerste stedenbouwkundige vergunning van 31 juli 2013, die werd vernietigd door Uw Raad bij het arrest A/2015/0213 van 14 april 2015 en die hetzelfde voorwerp heeft als het bestreden besluit, niet heeft aangevochten, dat zij wel degelijk nauw en direct betrokken was bij de procedure en dit omwille van het feit dat zij optrad als zaakvoerder van de eerste verzoekende partij en daarnaast gehuwd was met de tweede verzoekende partij ten tijde van de voorgaande procedure.

Eerste tussenkomende partij wenst in dit kader eerst en vooral te wijzen op het gegeven dat het feit dat men gehuwd is met degene die een persoonlijk belang heeft, niet van rechtswege aanleiding geeft tot een eigen belang.

Zoals reeds werd gesteld dient men om een ontvankelijk verzoekschrift in te kunnen stellen blijk te geven van een voldoende geïndividualiseerd persoonlijk belang:

...

Uit het arrest A/2015/0213 van 14 april 2015 blijkt duidelijk dat enkel mevrouw Caroline Broeckx, die de tweede verzoekende partij was in de voorgaande procedure, als belanghebbende werd aangeduid. Aldus mag, in tegenstelling tot wat de verzoekende partij voorhoudt, uit het loutere feit dat de verzoekende partij met mevrouw Broeckx gehuwd was, niet worden afgeleid dat de verzoekende partij automatisch over het rechtens vereiste belang beschikt. De verzoekende partij zal immers persoonlijk haar belang moeten aantonen.

Vervolgens dient het argument dat de verzoekende partij optrad als zaakvoerder van de eerste verzoekende partij in de voorgaande procedure en derhalve nauw betrokken was te worden verworpen op grond van het feit dat Uw Raad in het arrest van 14 april 2015 oordeelde dat de verzoekende partij, als zaakvoerder van de eerste verzoekende partij in de voorgaande procedure, niet over het rechtens vereiste belang beschikte.

Uw Raad oordeelde immers:

...

Vermits bij het aanvechten van de stedenbouwkundige vergunning van 31 juli 2013 niet het vereiste persoonlijke belang in hoofde van de verzoekende partij werd aangetoond en zij ook in de huidige procedure niet over het vereiste persoonlijk belang beschikt, dient de vordering te worden afgewezen als zijnde onontvankelijk.

Uit hetgeen voorafgaat blijkt dat de verzoekende partij niet op voldoende concrete wijze onderbouwt dat zij over het rechtens vereiste belang beschikt.

...

Beoordeling door de Raad

1.

Luidens het inleidend verzoekschrift en haar wederantwoordnota steunt de verzoekende partij haar belang bij de voorliggende vordering op artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 1° VCRO. De Raad leidt uit de inhoudelijke uiteenzetting echter af dat de verzoekende partij zich in realiteit beroept op artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 3° VCRO, zoals dit ook door de eerste tussenkomende partij werd begrepen.

2.

Om als derde belanghebbende bij de Raad een beroep te kunnen instellen, vereist artikel 4.8.11, §1, eerste lid 3° VCRO in principe dat de verzoekende partij, als natuurlijke persoon of als rechtspersoon, rechtstreekse of onrechtstreekse hinder of nadelen kan ondervinden ingevolge de bestreden vergunningsbeslissing. Artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 3° VCRO vereist derhalve niet dat het bestaan van deze hinder of nadelen absoluut zeker is.

Wel zal de verzoekende partij het mogelijk bestaan van deze hinder of nadelen voldoende waarschijnlijk moeten maken, de aard en de omvang ervan voldoende concreet moeten omschrijven en tegelijk zal de verzoekende partij dienen aan te tonen dat er een rechtstreeks of onrechtstreeks causaal verband kan bestaan tussen de uitvoering of de realisatie van de vergunningsbeslissing en de hinder of nadelen die zij ondervindt of zal ondervinden.

In voorkomend geval zal de verzoekende partij beschikken over het rechtens vereiste belang om conform artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 3° VCRO een beroep in te dienen bij de Raad. De belangvereiste mag niet al te formalistisch of restrictief toegepast worden.

3.

De eerste tussenkomende partij werpt op dat de verzoekende partij de eerste stedenbouwkundige vergunning van 31 juli 2013, die door de Raad werd vernietigd op 14 april 2015 (nr. A/2015/0213), niet heeft aangevochten. Dit gebrek aan initiatief ontnemt, volgens de eerste tussenkomende partij, het belang van de verzoekende partij in de voorliggende procedure.

Om overeenkomstig artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 3° VCRO belang te hebben in een procedure voor de Raad is echter niet vereist dat de verzoekende partij een voorgaande beslissing eveneens heeft aangevochten. Uit haar wederantwoordnota blijkt overigens dat de verzoekende partij de vorige procedure van nabij heeft gevolgd als zaakvoerder van de eerste verzoekende partij en (toenmalig) echtgenoot van de tweede verzoekende partij.

De dichtstbijzijnde windmolen wordt op een 200-tal meter van de woning en het bedrijf van de verzoekende partij ingepland. De hinder ingevolge hiervan bestaat volgens de verzoekende partij uit slagschaduw, geluidshinder en veiligheidsrisico's.

4.

De Raad oordeelt dat de verzoekende partij de door haar beweerde hinder en nadelen als gevolg van de bestreden beslissing voldoende aannemelijk maakt. In tegenstelling tot wat de eerste tussenkomende partij voorhoudt, beschrijft de verzoekende partij voldoende concreet de door haar ingeroepen hinder en nadelen die zij kan lijden. Het volstaat dat de verzoekende partij aantoont dat het risico bestaat dat zij deze hinder kan ondervinden, zij moet het absoluut bestaan hiervan niet aantonen. Er valt ook niet te betwisten dat er een causaal verband kan bestaan tussen de

beweerde hinder met de realisatie van de windturbines die door de bestreden beslissing worden vergund. De exceptie van de eerste tussenkomende partij wordt verworpen.

Uit het dossier blijkt dat de vordering tijdig en regelmatig is ingesteld. Er worden geen andere excepties opgeworpen.

VI. ONDERZOEK VAN DE MIDDELEN – ENIG MIDDEL

Standpunt van de partijen

1.

De verzoekende partij roept de schending in van *“artikelen 8 en 16 van decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (hierna het decreet natuurbehoud), artikel 1.2.1 §2 DABM, artikel 10 van het Soortenbesluit van 15 mei 2009 en bijlage I bij dit besluit, artikel 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen en het motiveringsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur”*. Zij licht toe:

“ ...

A EERSTE ONDERDEEL

...

31. *In deze heeft de vergunningverlenende overheid geen natuurtoets doorgevoerd en is zij ten onrechte tot het besluit gekomen dat de bestaande natuurwaarden niet zouden worden geschaad en dat het project geen schade zou toebrengen aan de aanwezige vogels.*

32. *In tegenstelling tot wat verwerende partij en Electrabel beweren, is het nog steeds de vergunningverlenende overheid die een natuurtoets moet uitvoeren, en niet de aanvrager. Uit de natuurtoets (p. 5) die de aanvrager bij zijn vergunningsaanvraag heeft gevoegd, blijkt vooreerst dat er op het perceel waarop voorliggende vergunningsaanvraag betrekking heeft, vogelsoorten voorkomen die beschermd zijn krachtens het Soortenbesluit van 15 mei 2009, met name de veldleeuwerik en de kievit:*

“Op de huidige akkers ter hoogte van de geplande turbines komen kieviten voor en veldleeuweriken.”

33. *Verder wordt op p. 14 van de natuurtoets expliciet gesteld dat een effect verwacht wordt ten gevolge van de verstoring van deze akkervogels in het projectgebied:*

“Vanuit de bovenstaande analyse blijkt dat enkel een effect verwacht wordt omwille van de verstoring van de akkervogels in het projectgebied zelf. De akker zal echter op termijn sowieso moeten verdwijnen omwille van de bestemming van het gebied. De verstoring van de vogels op deze locatie zal dan ook geen werkelijke impact hebben op het duurzaam voortbestaan van de akkervogels in de ruimere regio. Daarom wordt geoordeeld dat het project geen schade toebrengt aan de aanwezige vogels.”

☐ *Uit het voorgaande blijkt duidelijk dat er ten gevolge van de bestreden beslissing in het projectgebied een verstoring zal zijn van de aanwezige akkervogels, zijnde de kievit en de veldleeuwerik die beiden worden beschermd door het Soortenbesluit van 15 mei 2009.*

34. *Tevens is de stelling uit het bestreden besluit dat de verstoring van de vogels op deze locatie geen impact zal hebben op het duurzaam voortbestaan van de akkervogels in de ruimere regio allesbehalve een wetenschappelijk onderbouwd standpunt. Zelfs al zou de akker in de toekomst moeten verdwijnen, wat zoals hierna zal worden toegelicht geenszins vaststaat, dan nog kan uit de loutere planologische bestemming van het gebied niet worden afgeleid dat de verstoring van de vogels op deze locatie geen werkelijke impact zal hebben op het duurzaam voortbestaan van de akkervogels in de ruimere regio. Bijgevolg betreft deze zinsnede een nietszeggende stijlformule die alleen ‘pour besoin de la cause’ in de natuurtoets wordt weergegeven.*

☐ *Bovendien zou dit standpunt er op neerkomen dat de realisatie van bijvoorbeeld een woongebied of een industriegebied waar een bepaalde beschermde diersoort haar leefgebied heeft, nooit een impact zou hebben op het duurzaam voortbestaan van de bewuste beschermde diersoort(en) in de ruimere regio aangezien de planologische bestemming woongebied of industriegebied impliceert dat het leefgebied van de beschermde diersoort(en) zou verdwijnen ... Dat voorhouden is dus kennelijk niet ernstig en om die redding kennelijk onzorgvuldig en onwettig als vergunningsmotief.*

35. *Het bovenstaande standpunt van verzoekende partij werd trouwens bijgetreden in het arrest van de Raad voor Vergunningsbetwistingen dat reeds eerder werd gevelde in deze procedure. In haar arrest van 14 april 2015¹⁰ stelt de Raad betreffende het tweede middel:*

“De verwerende partij rept in de bestreden beslissing met geen woord over de mogelijke impact van de vergunde windturbines op de natuurwaarden in het nabijgelegen Vogel- en Habitatrichtlijngebied en de aanwezige vogels. Evenmin blijkt uit het administratief dossier dat de verwerende partij de nabijheid van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied in de beoordeling betreft en de mogelijke impact op het nabijgelegen Vogel- en Habitatrichtlijngebied onderzoekt.

Uit de bestreden beslissing blijkt evenmin uitdrukkelijk dat de verwerende partij een natuurtoets heeft uitgevoerd waarin ze in concreto onderzoekt of er vermijdbare schade kan ontstaan aan de natuurwaarden in de omgeving.

Zo wordt in de uitgevoerde natuurtoets onder meer gesteld: (...)

Hieruit blijkt dat er schade zal veroorzakt worden aan de aanwezige vogels, maar volgens de natuurtoets is deze schade geen probleem omdat ze onvermijdbaar zijn.

De Raad oordeelt echter dat de ligging van een perceel in een bepaalde bestemmingszone niet volstaat om te beslissen dat de schade onvermijdbaar is.

De verwerende partij verwijst alleen naar deze uitgevoerde natuurtoets en het advies van het Agentschap Natuur en Bos om te beslissen dat er geen vermijdbare schade aan de natuur wordt veroorzaakt.

Dergelijke motivering is geen zorgvuldige motivering. De verwerende partij kan zich niet beperken tot een loutere stijlformule waarin ze stelt dat de natuur sowieso zal aangetast worden door het uitvoeren van de bestemming, maar moet in concreto onderzoeken of deze schade effectief onvermijdbaar is.

De Raad oordeelt dat ook dat de verwerende partij bij het nemen van de bestreden beslissing de door artikel 16 Decreet Natuurbehoud opgelegde natuurtoets onzorgvuldig uitgevoerd heeft.”

36. *In voorliggend dossier moet worden vastgesteld dat:*

- (1) verwerende partij nog steeds geen eigen natuurtoets heeft doorgevoerd,*
- (2) er geen nieuw advies werd ingewonnen van het Agentschap Natuur en Bos,*
- (3) men opnieuw berust in een loutere verwijzing naar het vroegere advies van het*

Agentschap, en

- (4) het standpunt van verwerende partij dat verwerende partij heeft gehanteerd in het vernietigde besluit van 31 juli 2013 aangaande de schade aan natuurwaarden ongewijzigd is gebleven in het voorliggend bestreden besluit.

37. Het bestreden besluit berust door te verwijzen naar de natuurtoets die werd uitgevoerd in hoofde van de aanvrager en waarmee er – kennelijk onterecht zoals blijkt uit het eerder vernietigingsarrest van 14 april 2015 – wordt van uitgegaan dat de ligging van een perceel in een bepaalde bestemmingszone voldoende is om te beslissen dat de schade onvermijdbaar is.

□ Het bestreden besluit miskent duidelijk het gezag van gewijsde van het arrest van uw Raad van 14 april 2015.

38. Uit het voorgaande dient te worden geconcludeerd dat de vergunningverlenende overheid wederom aan de aanwezigheid en verstoring van deze beschermde vogelsoorten in het projectgebied is voorbijgegaan, aangezien hierover niets wordt vermeld in de thans bestreden beslissing. Sterker nog, in de bestreden beslissing stelt de vergunningverlenende overheid op basis van niet wetenschappelijk onderbouwde informatie dat de bestaande natuurwaarden niet worden geschaad en dat het project geen schade toebrengt aan de aanwezige vogels. Alleen al hieruit blijkt dat de vergunningverlenende overheid de natuurtoets niet of minstens onzorgvuldig heeft doorgevoerd.

39. Bijkomend wenst verzoekende partij op te merken dat, in tegenstelling tot wat de aanvrager in de bijgebrachte natuurtoets laat uitschijnen, deze schade wel vermijdbaar is. Zo dient in eerste instantie te worden benadrukt dat de plaatsing van windturbines strijdig is met het vigerende bestemmingsvoorschrift ‘gebied voor vestiging van kerninstallaties’ en de aanvrager voor zijn vergunningsaanvraag een beroep doet op artikel 4.4.9. VCRO dat ressorteert onder de afdeling ‘afwijkingsmogelijkheden op stedenbouwkundige voorschriften’ die voorzien zijn in de VCRO.

□ De natuurschade kan m.a.w. worden vermeden indien de aanvrager de windturbines inplant in een daartoe geëigend gebied waar windturbines zone-eigen zijn en er geen strijdigheid is met de vigerende bestemmingsvoorschriften.

40. Hierbij komt nog dat het zeer twijfelachtig is dat de akker op termijn zeker zal moeten verdwijnen omwille van de bestemming van het gebied. Uit het cat-Masterplan¹² blijkt namelijk dat de berging van laag- en middelactief kortlevend radioactief afval zal gebeuren op een terrein dat paalt aan het projectgebied, doch niet in het projectgebied zelf.

[foto]

41. De schade is dus geen onvermijdbare schade. De stelling uit het bestreden besluit dat de landbouwactiviteiten sowieso zouden verdwijnen, is duidelijk onjuist.

42. De omgeving van het perceel waarop het bestreden besluit betrekking heeft, wordt echter - onder andere - gekenmerkt door de bestaande uitzonderlijke vegetatie die specifiek wordt beschermd door het Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijke milieu.

☐ *Zonder discussie is de aanwezigheid van deze vegetaties een belangrijk natuurgegeven waarmee een zorgvuldige overheid rekening moet houden.*

43. *Volgens de bestaande biologische waarderingskaart zal de vergunningsaanvraag ingrijpen in een omgeving met vele verschillende biologisch waardevolle elementen.*

[foto]

44. *Het lijkt geen twijfel dat de vergunning deze zeer waardevolle elementen potentieel zal aantasten, minstens had hiermee rekening moeten gehouden worden. Er zullen potentieel veel van de bestaande elementen verloren gaan, waardoor de bestaande fauna en flora onvermijdelijk worden beschadigd.*

45. *De GSA is er niet in geslaagd concreet weer te geven hoe deze schade niet in strijd is met het standstill-beginsel en de zorgplicht overeenkomstig artikel 8 en 16 §1 van het decreet Natuurbehoud..*

46. *Uw Raad heeft in haar arrest van 25 februari 2014 hieromtrent het volgende geoordeeld:*

“Artikel 16, §1 Decreet Natuurbehoud legt aan de bevoegde overheid geen bijzondere formele motiveringsplicht op. Dat de vergunningverlenende overheid de haar door artikel 16, § 1 van het decreet natuurbehoud opgelegde zorgplicht is nagekomen, moet blijken, zoniet uit de bestreden beslissing zelf, dan toch uit de stukken van het dossier.

2.

Alle partijen erkennen dat het te verkavelen terrein door de biologische waarderingskaart als biologisch waardevol wordt aangemerkt. Dat die kaarten niet juridisch bindend en/of verordenend zijn zoals de tussenkomenende partijen opmerken, doet er niet aan af dat zij minstens een feitelijke aanwijzing zijn dat er waardevolle natuurelementen aanwezig zijn of kunnen zijn op het terrein. In het licht daarvan kwam het de verwerende partij toe te onderzoeken of het uitvoeren van de verkavelingsvergunning al dan niet schade aan die eventueel aanwezige natuurelementen zou toebrengen, en in bevestigend geval, hoe die schade vermeden of gecompenseerd kon worden.

Of het vergunningverlenend bestuursorgaan de middels artikel 16, § 1 Decreet Natuurbehoud opgelegde zorgplicht is nagekomen moet blijken, uit de bestreden beslissing zelf, minstens uit de stukken van het dossier.

De verzoekende partijen verwijzen naar de biologische waarderingskaarten. De verwerende partij gaat hier echter aan voorbij zodat de Raad moet vaststellen dat bij het nemen van de bestreden beslissing de door artikel 16, §1 Decreet Natuurbehoud aan de verwerende partij opgelegde natuurtoets ten onrechte niet, minstens onzorgvuldig, werd doorgevoerd.”

47. *Uit deze rechtspraak volgt dat verwerende partij een specifieke en afdoende gemotiveerde (concrete) afweging moest maken – uit eigen onderzoek - in functie van de natuurtoets op basis van artikel 16 van het Decreet Natuurbehoud.*

48. *Uit het voorgaande dient bijgevolg te worden geconcludeerd dat (1) de vergunningverlenende overheid de door artikel 16 van het decreet natuurbehoud opgelegde natuurtoets niet, of minstens onzorgvuldig heeft doorgevoerd, en (2) dat de door de vergunning veroorzaakte natuurschade wel vermijdbaar is.*

49. *Het eerste onderdeel van het eerste middel is bijgevolg gegrond.*

B   TWEEDE ONDERDEEL

B.1   Algemeen

50. *Artikel 10 §1 van het Soortenbesluit van 15 mei 2009 luidt als volgt:*

“Ten aanzien van specimens van beschermde diersoorten zijn de volgende handelingen verboden :

1° het opzettelijk doden;

2° het opzettelijk vangen;

3° het opzettelijk en betekenisvol verstoren, in het bijzonder tijdens de perioden van de voortplanting, de afhankelijkheid van de jongen, de overwintering en tijdens de trek.

Het is verboden de eieren van beschermde diersoorten opzettelijk te vernielen, te beschadigen of te verzamelen.”

51. *Verder bepaalt artikel 9 van het Soortenbesluit dat de beschermde soorten de soorten zijn waarbij categorie 1, 2 of 3 is aangekruist in bijlage I bij het besluit. Uit de lezing van bijlage I blijkt dat bij de kievit en de veldleeuwerik categorie 2 is aangekruist. Dit impliceert dat deze vogelsoorten beschermd zijn in de zin van het Soortenbesluit.*

...

B.2   In concreto

55. *In deze blijkt uit de natuurtoets dat op het perceel waar voorliggende vergunningsaanvraag betrekking op heeft krachtens het Soortenbesluit beschermde vogelsoorten voorkomen, met name de kievit en de veldleeuwerik. Zo staat er op p. 5 van de natuurtoets het volgende te lezen:*

“Op de huidige akkers ter hoogte van de geplande turbines komen kieviten voor en veldleeuweriken.”

56. *Verder wordt op p. 14 van de natuurtoets expliciet gesteld dat een effect verwacht wordt ten gevolge van de verstoring van deze akkervogels in het projectgebied:*

“Vanuit de bovenstaande analyse blijkt dat enkel een effect verwacht wordt omwille van de verstoring van de akkervogels in het projectgebied zelf. De akker zal echter op termijn sowieso moeten verdwijnen omwille van de bestemming van het gebied.”

57. *In de bestreden beslissing heeft de vergunningverlenende overheid met deze verstoring van twee krachtens het Soortenbesluit beschermde vogelsoorten geen rekening gehouden. Daarentegen stelt zij op basis van wetenschappelijk niet onderbouwde informatie (zie supra) dat de bestaande natuurwaarden niet worden geschaad en dat het project geen schade toebrengt aan de aanwezige vogels.*

58. *Hiermee handelt de vergunningverlenende overheid niet alleen in strijd met artikel 10 van het Soortenbesluit. Bovendien heeft de overheid het zorgvuldigheidsbeginsel en het*

voorzorgsbeginsel geschonden door bij haar beoordeling van de vergunningsaanvraag de aanwezigheid van de kievit en de veldleeuwerik niet in overweging te nemen.

...

2.

De verwerende partij repliceert:

“ ...

Verwerende partij verwijst in de bestreden beslissing zeer duidelijk naar het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos, dat met kennis van zaken geoordeeld heeft aangaande de aanwezige natuurwaarden en het Soortenbesluit, en naar de natuurtoets uitgevoerd door de aanvrager.

Dit advies van het Agentschap voor Natuur en Bos d.d. 2 april 2013 naar het voorgaande advies d.d. 2 februari 2011, dat dan weer verwijst naar de natuurtoets uitgevoerd door de aanvrager, en het advies van INBO.

Uit de natuurtoets door de aanvrager (d.d. 5 oktober 2010) bleek dat enkel de akkervogels in het projectgebied zelf zouden worden verstoord, hetgeen echter hoe dan ook zou gebeuren, gelet op de bestemming van het gebied, en hetgeen geen impact heeft op het duurzaam voortbestaan van deze vogels.

Akkervogels zijn ook sowieso minder gevoelig voor verstoring door windturbines.

Aangaande de vogelpopulaties en vleermuizen in de omgeving van het projectgebied, wordt geen impact verwacht.

Het Agentschap voor Natuur en Bos oordeelde naar aanleiding van de eerdere aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning voor het inplanten van windturbines in dezelfde projectzone reeds gunstig op 2 februari 2011, waarbij reeds rekening werd gehouden met bovenvermelde natuurtoets door de aanvrager, en ook met het bijkomend advies van het INBO, dat eveneens oordeelt dat de potentieel negatieve effecten op vogels en vleermuizen relatief beperkt zal blijven.

Het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos d.d. 2 april 2013 verwijst naar dit voorgaande advies, de natuurtoets van de aanvrager, en het advies van INBO, en stelt bovendien vast dat de aanvraag niet in strijd is met de beschermingsbepalingen ten aanzien van beschermde soorten, zoals bepaald in het Soortenbesluit.

Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft ingeschat dat er geen belangrijke vogelpopulaties bedreigd worden.

De natuurtoets is alleszins voor het Agentschap voor Natuur en Bos voldoende volledig geweest om een correcte inschatting te kunne maken. Indien er noodzakelijke of nuttige informatie zou hebben ontbroken, dan zou het Agentschap voor Natuur en Bos wel voorafgaand aan het leveren van het advies extra inlichtingen gevraagd hebben.

Al deze documenten maken deel uit van het aanvraagdossier, en werden door verwerende partij in overweging genomen. Het meest recente advies van het Agentschap voor Natuur en Bos werd bovendien gevoegd bij de bestreden beslissing.

Er kan dan ook niet in alle redelijkheid gesteld worden dat verwerende partij geen, of een niet afdoende, natuurtoets heeft uitgevoerd, en dat zij de verstoring van de beschermde vogelsoorten niet bij haar beoordeling zou hebben betrokken.

Verwerende partij kan uiteraard afgaan op het advies van het Agentschap dat bij uitstek gekwalificeerd is om uitspraak te doen over de effecten op de natuur.

Het Agentschap voor Natuur en Bos zou alleszins nooit gunstig hebben geadviseerd indien er sprake zou zijn van schade, minstens zou zij concrete voorwaarden hebben gesteld om de schade te vermijden.

Het feit dat het Agentschap voor Natuur en Bos gunstig heeft geadviseerd, en geen voorwaarden heeft opgelegd, toont aldus aan dat er geen schade te verwachten is, minstens dat als er schade zou zijn, dat deze onvermijdbaar is.

Het resultaat van deze natuurtoets - de overweging van alle ter zake relevante stukken en adviezen door verwerende partij - werd bovendien gemotiveerd opgenomen in de bestreden beslissing.

...

3.

De tussenkomenende partij stelt:

“...

Eerste onderdeel

1. Tussenkomenende partij is het absoluut oneens met de stelling van de verzoekende partij en dit om volgende redenen.

Artikel 16, §1 van het Decreet Natuurbehoud legt de overheid de verplichting op, om bij het onderzoek van een vergunningsaanvraag, een soort van algemene “natuurtoets” door te voeren van de betrokken vergunningsplichtige activiteit.

Deze natuurtoets wordt als volgt verwoord:

...

Evenwel dient voor ogen te worden gehouden dat de in artikel 16 beoogde schade, enkel de vermijdbare schade is.

Dit betekent dat deze natuurtoets niet geldt voor de onvermijdbare schade, d.i. de schade die onvermijdelijk uit een ingreep voortvloeit. Vermijdbare schade is de schade die kan worden vermeden, door de activiteit op een andere manier uit te voeren, op een ander moment uit te voeren of door de schade te herstellen. Het komt er op neer dat de schade die kan vermeden worden, dient te worden vermeden.

Indien evenwel blijkt dat alle schade die uit een project voortvloeit onvermijdbaar is, aangezien er geen andere wijze is om het project uit te voeren, geldt de natuurtoets niet. Onvermijdbare schade is de schade die men hoe dan ook zal veroorzaken, op welke wijze de activiteit ook wordt uitgevoerd.

Hier dient reeds te worden vastgesteld dat de invulling die de verzoekende partij geeft aan het begrip “onvermijdbare” schade, niet correct is. Zo begrepen is alle schade namelijk

vermijdbaar, want ze is te vermijden door het nalaten (of ergens anders uitvoeren) van de activiteit.

Zoals echter tevens opgemerkt wordt door de rechtsleer, kan de regeling in het Natuurdecreet evenwel onmogelijk tot doel hebben aan de overheid een vrijgeleide te verlenen om iedere vergunning of toestemming te weigeren. Schade kan dus niet als “vermijdbaar” worden beschouwd wanneer ze is te vermijden door het nalaten (of ergens anders uitvoeren) van de activiteit.

2. *De Raad van State heeft artikel 16, §1 van het Decreet Natuurbehoud als volgt uitgelegd:*

...

Samengevat volgt uit bovenstaande rechtspraak dat er 1) géén bijzondere motiveringsplicht is, volgens dewelke de natuurtoets uitdrukkelijk dient te worden opgenomen in de bestreden beslissing; 2) dat zowel uit de bestreden beslissing zelf, als uit de stukken van het dossier, kan worden opgemaakt of de verwerende partij haar verplichting tot het maken van een natuurtoets is nagekomen en 3) dat de verwerende partij over een ruime appreciatiebevoegdheid beschikt bij de toepassing van de natuurtoets.

Deze ruime appreciatiebevoegdheid lijkt eveneens betrekking te hebben op de invulling van het begrip “vermijdbare schade”.

Tenslotte merkt tussenkomende partij op dat het Decreet Natuurbehoud, met inbegrip het artikel 16, §1, dient te worden geïnterpreteerd binnen de marge van de ruimtelijke bestemming. Dit houdt in dat de realisatie van de bestemming onvermijdelijk is en dat de bestemming van het betrokken gebied aldus prevaleert.

Dit blijkt ook uitdrukkelijk uit volgende rechtspraak van de Raad van State, waarbij wordt verwezen naar de Parlementaire voorbereiding van het Decreet Natuurbehoud. Ook wordt hier nogmaals duidelijk gesteld dat artikel 16 van het Decreet Natuurbehoud géén bijzondere formele motiveringsplicht oplegt en dat de vraag of de vergunningverlenende overheid de haar door art. 16, § 1 opgelegde zorgplicht is nagekomen, moet blijken, zoniet uit het bestreden besluit zelf, dan toch uit de stukken van het dossier:

“In tegenstelling tot hetgeen de verzoekende partijen aanvoeren, lijkt deze bepaling [artikel 16 van het Decreet Natuurbehoud] geen bijzondere formele motiveringsplicht op te leggen. Dat de vergunningverlenende overheid de haar door artikel 16, § 1 van het decreet Natuurbehoud opgelegde zorgplicht is nagekomen moet blijken, zoniet uit het bestreden besluit zelf, dan toch uit de stukken van het dossier.

(...)

Uit de aangehaalde motieven blijkt dat de gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaar heeft geoordeeld dat, wat dit aspect van de aanvraag betreft, de vergunning kon worden verleend om reden dat de afdeling Natuur een gunstig advies heeft verleend en is voldaan aan de zorgplicht “omdat schade aan de natuur die door de werken zou optreden wordt geminimaliseerd, getemperd door een natuurtechnische uitvoering en tenslotte in het aangrenzende natuurpark niet enkel wordt hersteld maar tegenover de huidige toestand leidt tot een hogere natuur- en gebruikswaarde”.

De verzoekende partijen lijken de draagwijdte van artikel 16, §1 van het Decreet natuurbehoud ten onrechte te beperken tot de plicht voor de vergunningverlenende overheid om schade aan de natuurwaarden te “voorkomen”.

Meervermeld artikel 16, §1 handelt over “vermijdbare schade” en laat ook toe voorwaarden op te leggen om zodanige schade “te voorkomen, te beperken of, indien dit niet mogelijk is, te herstellen”.

(...)

Artikel 8 van het decreet Natuurbehoud maakt, samen met de artikelen 6 tot 9, deel uit van afdeling 1 van hoofdstuk III van het genoemde decreet, bevattende de “algemene doelstellingen van het natuurbeleid”. Deze artikelen geven luidens de memorie van toelichting algemeen aan op welke wijze invulling wordt gegeven aan de globale doelstellingen van het voornoemde decreet, dat deze doelstelling maar kan worden gehaald als ook voldaan wordt aan de eisen die de natuur aan de omgeving stelt op kwalitatief en kwantitatief vlak, dat “zonder in de plaats te treden van andere beleidsdomeinen, zoals het ruimtelijk beleid (...) vanuit het natuurbeleid op dit vlak eigen accenten (zullen) worden gelegd(, dat) de regelgeving die hiermee wordt beoogd, (...) alleszins aanvullend (zal) werken t.a.v. de reeds bestaande” (Parl. St. VI. Parl. 1996-97, nr. 690-1, 7). Voorts hebben de maatregelen bedoeld in artikel 8 “tot doel de natuur en de natuurelementen te beschermen”. Deze voorschriften kunnen beperkingen opleggen voor de instandhouding van deze natuurwaarden, maar mogen het gebruik volgens de bestemming van het gebied niet in het gedrang brengen. Wat het aangehaalde standstill-beginsel betreft, dit zal samen met de andere beginselen, bij de verdere planning en uitvoering van concrete maatregelen in functie van de doelstellingen als leidraad dienen (Parl. St. VI. Parl. 1996-97, nr. 690-1, 7).

Uit het voorgaande blijkt op het eerste gezicht dat de aangehaalde standstill- en integratiebeginselen een ruime appreciatiebevoegdheid toelaten in hoofde van de overheid belast met het verlenen van stedenbouwkundige vergunningen.

De als geschonden ingeroepen bepalingen en beginselen zijn beginselbepalingen. In de afweging van beleidsprioriteiten lijken zij weliswaar een groot gewicht toe te dichten aan de milieubelangen, doch geen ervan lijkt ook absoluut voor te schrijven dat de overheid de afgifte van een stedenbouwkundige vergunning moet weigeren, tenzij is voorzien in een volledige kwantitatieve en kwalitatieve compensatie in geval van aantasting van de natuurwaarden. De vergunningverlenende overheid beschikt over een ruime appreciatiebevoegdheid, die enkel marginaal getoetst kan worden.” (R.v.St., 26 mei 2008, nr. 183.359) (onderlijning aangebracht)

3. In het arrest nr. A/2015/0213 van 14 april 2015 is Uw Raad tot de vernietiging van de eerste stedenbouwkundige vergunning van 31 juli 2013 overgegaan, omdat de verwerende partij in voormelde beslissing de in artikel 16 van het Decreet Natuurbehoud opgenomen natuurtoets niet op zorgvuldige wijze had doorgevoerd.

Uit de stedenbouwkundige vergunning van 31 juli 2013 bleek niet uitdrukkelijk dat de verwerende partij een natuurtoets had uitgevoerd waarin ze in concreto had onderzocht of er vermijdbare schade kon ontstaan aan de natuurwaarden in de omgeving. Uw Raad stelde dat de verwerende partij zich niet kon beperken tot een loutere stijlformule waarin ze stelt dat de natuur sowieso aangetast zal worden door het uitvoeren van de bestemming, maar in concreto diende te onderzoeken of deze schade effectief onvermijdbaar is.

4. In casu werd in de thans bestreden beslissing door de verwerende partij op expliciete wijze stilgestaan bij de natuurtoets overeenkomstig artikel 16 van het Decreet Natuurbehoud.

Op p. 13 van de bestreden beslissing overweegt de verwerende partij het volgende:

“In het kader van deze aanvraag heeft het Agentschap van Natuur en Bos met kennis van zaken over de aanwezige natuurwaarden geoordeeld.

Meer bepaald heeft het Agentschap ingeschat dat er geen belangrijke vogelpopulaties bedreigd worden. Zowieso zijn akkervogels minder gevoelig voor verstoring door windturbines.

De natuurtoets is voor het Agentschap voldoende volledig om een correcte inschatting te kunnen maken.

Haar advies is gunstig, de bestaande natuurwaarden worden niet geschaad.”

Bij de bestreden beslissing werd tevens een afschrift van het advies van het Agentschap Natuur en Bos d.d. 2 april 2013 gevoegd, waardoor de verwerende partij zich dit advies eigen maakt en het advies eveneens integraal deel uitmaakt van de motivering van de bestreden beslissing. In dit advies wordt meer bepaald het volgende gesteld:

“De aanvraag werd reeds geadviseerd door ons Agentschap op 2 februari 2011 en op 16 februari 2010. Gelet op de natuurtoets die opgemaakt is door de aanvrager alsook het advies van het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (INBO.A.2010.193) kunnen wij besluiten dat de effecten op fauna als beperkt worden ingeschat.

Conclusie

Op basis van bovenstaande uiteenzetting stelt het Agentschap voor Natuur en Bos vast dat de bestaande natuurwaarden niet worden geschaad. De aanvraag wordt gunstig geadviseerd.”

In het advies van het Agentschap Natuur en Bos, waarnaar de bestreden beslissing uitdrukkelijk verwijst en dat bij deze beslissing werd gevoegd, wordt uitdrukkelijk geoordeeld dat de bestaande natuurwaarden niet worden geschaad.

Belangrijk hierbij is dat voormeld advies tevens verwijst naar het voorgaand advies van het Agentschap Natuur en Bos van 2 februari 2011, alsook naar de natuurtoets uitgevoerd door tussenkomende partij en de beoordeling hiervan door het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek in een advies van 14 juli 2010.

Uit deze stukken blijkt dat een zeer uitgebreid en zorgvuldig onderzoek werd gevoerd naar de impact van het project op de betrokken natuurwaarden, inzonderheid de omliggende Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden.

Deze stukken uit het dossier maken ongetwijfeld deel uit van de natuurtoets aangezien het in de bestreden beslissing opgenomen advies van het Agentschap voor Natuur en Bos hier uitdrukkelijk naar verwijst, doch tevens doordat de Raad van State stelt dat zowel uit de bestreden beslissing zelf, als uit de stukken van het dossier, kan worden opgemaakt of de verwerende partij haar verplichting tot het maken van een natuurtoets is nagekomen. (zie supra)

In het advies van 2 februari 2011 stelt het Agentschap voor Natuur en Bos het volgende:

“(…) Op 16 februari 2010 werd aan het Agentschap voor Natuur en Bos voor een eerste maal advies gevraagd voor de oprichting van deze windturbines. In het toen voorliggende dossier was de impact op de natuurwaarden erg summier besproken. Het Agentschap voor Natuur en Bos gaf op 10-03-2010 ongunstig advies met daaraan gekoppeld de vraag om de impact op de faunawaarden alsook locatiealternatieven in de omgeving eerst uitgebreider te onderzoeken en te bespreken.

Ondertussen is deze nieuwe aanvraag voor advies voorgelegd. Een natuurtoets is door de aanvrager opgemaakt. Er werd vooraf door het ANB ook nog bijkomend advies aan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek gevraagd (zie bijlage INBO.A.2010.193).

Uit beide documenten blijkt dat de effecten op de aanwezige avifauna door verstoring, effecten op vogeltrek door aanvaring of verstoring en ook de effecten op vleermuizen relatief beperkt zullen blijven.

Advies:

Rekening houdende met het voorgaande geeft het Agentschap voor Natuur en Bos gunstig advies voor de plaatsing van de windturbines.” (zie stuk 2 met in bijlage het advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek) (onderlijning aangebracht)

Zoals blijkt uit dit advies werd door tussenkomende partij een uitgebreid onderzoek naar de natuurtoets uitgevoerd, dat als stuk 3 bij onderhavige schriftelijke uiteenzetting wordt gevoegd. In deze natuurtoets worden de waarnemingen van de vogels per gebied en de gegevens van de trektelposten bijgevoegd en in de beoordeling betrokken.

Vervolgens heeft ook het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek op 14 juli 2010 een advies uitgebracht waarin de impact van het project op de omliggende natuurwaarden en de betrokken Vogelrichtlijngebieden zeer uitgebreid werd beoordeeld. (zie bijlage bij stuk 2)

Het is onder meer op grond van deze gegevens, dat het Agentschap voor Natuur en Bos tot haar conclusie in het advies van 2 februari 2011 is gekomen. In het advies van 2 april 2013 van het Agentschap Natuur en Bos, dat werd bijgevoegd bij de bestreden beslissing, wordt deze conclusie vervolgens uitdrukkelijk hernomen.

5. Aldus heeft de verwerende partij, door het uitdrukkelijk eigen maken van het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos, op redelijke wijze geoordeeld dat er géén schade aan de betrokken natuurwaarden zal ontstaan.

Zoals hierboven zojuist is gebleken, is deze conclusie gebaseerd op zeer uitgebreide en nauwkeurige onderzoeken gedurende de aanvraagprocedure, uitgevoerd door zowel tussenkomende partij, als onafhankelijke adviesinstanties.

Bovendien kan men er vanzelfsprekend van uitgaan dat het Agentschap Natuur en Bos een professionele en zeer gedegen kennis heeft over de betrokken natuurwaarden, inzonderheid over wat de gevolgen zijn van de constructie van vier windturbines voor de akkervogels.

De stelling van de verzoekende partij dat de verwerende partij aan de aanwezigheid en de verstoring van deze beschermde vogelsoorten in het project is voorbijgegaan, houdt dan ook absoluut geen steek.

Ook blijkt uit voormelde uiteenzetting, dat er geenszins sprake is van een niet “wetenschappelijk onderbouwd” standpunt. De verwerende partij baseert haar beoordeling immers op het uitgebreide onderzoek uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en het Agentschap voor Natuur en Bos.

6. Voorts bekritiseert de verzoekende partij in één enkele passage dat er “geen nieuw advies werd ingewonnen” van het Agentschap Natuur en Bos.

De verzoekende partij licht hierbij evenwel niet toe op grond van welke bepaling(en) een nieuw advies van het Agentschap Natuur en Bos diende te worden ingewonnen, noch welke bepalingen zouden zijn geschonden bij gebreke van zulk een nieuw advies, waardoor met deze kritiek in ieder geval geen rekening kan worden gehouden.

Er kan in de betrokken regelgeving inderdaad geen bepaling worden aangetroffen, op grond waarvan de vergunningverlenende overheid nieuwe adviezen zou moeten inwinnen van de betrokken adviesinstanties, na een gebeurlijk vernietigingsarrest van Uw Raad. Evenmin waren er in casu gegronde redenen, bvb. de aanwezigheid van nieuwe omstandigheden, die ertoe zouden hebben genoopt om een nieuw advies in te winnen.

Deze stelling van de verzoekende partij dient dan ook manifest buiten beschouwing te worden gelaten.

7. Ook de stelling dat “in tegenstelling tot wat verwerende partij en Electrabel beweren, is het nog steeds de vergunningverlenende overheid die een natuurtoets moet uitvoeren, en niet de aanvrager” kan niet worden bijgetreden.

Artikel 16, §2 van het Decreet Natuurbehoud bepaalt immers uitdrukkelijk het volgende:

“§ 2. Een activiteit waarvoor een kennisgeving of melding aan de overheid vereist is, kan enkel uitgevoerd worden indien geen vermijdbare schade kan ontstaan en voor zover de aanvrager zich in voorkomend geval gedraagt naar de code van goede natuurpraktijk. De kennisgever dient aan te tonen dat de activiteit geen vermijdbare schade kan veroorzaken. Wanneer de kennisgever dit niet gedaan heeft, dient de betrokken overheid zelf te onderzoeken of de activiteit vermijdbare schade kan veroorzaken. Indien dit het geval is of indien de code van goede natuurpraktijk niet wordt nageleefd, wordt dit door de overheid aan de kennisgever medegedeeld bij ter post aangetekende brief binnen de eventuele wachttermijn voor het uitvoeren van de activiteit voorzien in de wetgeving in kader waarvan de kennisgeving of de melding gebeurt of bij gebreke daaraan binnen dertig dagen na de kennisgeving of de melding. De kennisgever mag pas starten met de uitvoering van de betrokken activiteit wanneer voormelde termijn verstreken is zonder dat hij een voormeld bericht van de overheid heeft ontvangen. De Vlaamse regering kan nadere regels vaststellen voor de toepassing van deze paragraaf.” (onderlijning aangebracht)

Hieruit volgt dat de aanvrager een beschrijvende nota dient op te maken waarin wordt toegelicht waarom de voorgenomen activiteit geen vermijdbare schade kan of zou kunnen veroorzaken. Op grond hiervan dient de vergunningverlenende overheid vervolgens de natuurtoets te maken.

Dit wordt ook bevestigd door het Agentschap Natuur en Bos op haar website :

“Hoe werkt de natuurtoets?

De aanvrager moet een beschrijvende nota opstellen die hij samen met de aanvraag indient. Aan de hand van deze nota, bijkomende informatie (biologische waarderingskaart,..) en eventueel een plaatsbezoek maak je als vergunningsverlener een afweging. Dat is de natuurtoets.” (onderlijning aangebracht)

Zoals hiervoor reeds uitgebreid werd uiteengezet, blijkt uit de bestreden beslissing, alsook de stukken van het dossier, zeer duidelijk dat de verwerende partij een natuurtoets heeft uitgevoerd. Zij heeft dit gedaan, onder andere op grond van de beschrijvende nota met in

bijlage een rapport voor de natuurtoets, dat tussenkomende partij moest indienen. (zie stukken 3 en 4)

Deze stelling van de verzoekende partij dient bijgevolg eveneens te worden verworpen.

8. *Zelfs indien er schade zou ontstaan aan de betrokken natuurwaarden, quod non, dan nog kan er geen sprake zijn van een schending van artikel 16, §1 van het Decreet Natuurbehoud gelet op de omstandigheid dat dit een onvermijdbare schade zou zijn en gelet op de omstandigheid dat de oprichting van het windturbinepark in overeenstemming is met de bestemming van het gebied.*

Dat de schade onvermijdbaar zou zijn, blijkt reeds impliciet uit de door tussenkomende partij opgemaakte rapport voor de natuurtoets:

“Vanuit de bovenstaande analyse blijkt dat enkel een effect verwacht wordt omwille van de verstoring van de akkervogels in het projectgebied zelf. De akker zal echter op termijn sowieso moeten verdwijnen omwille van de bestemming van het gebied. De verstoring van de vogels op deze locatie zal dan ook geen werkelijk impact hebben op het duurzaam voortbestaan van de akkervogels in de ruime regio.” (stuk 3) (onderlijning aangebracht)

De schade is inderdaad onvermijdbaar aangezien de akker in ieder geval ooit zal verdwijnen. Het betrokken gebied is nu éénmaal bestemd als “gebied voor de vestiging van kerninstallaties en nucleaire onderzoekscentra” en in de omliggende omgeving zijn er verschillende dergelijke bedrijven gevestigd. Ook dient de schade als onvermijdbaar te worden beschouwd, omdat er geen andere wijze is om de windturbines te bouwen zonder dat die een invloed op de akker impliceert.

Tenslotte dient artikel 16, §1 van het Decreet Natuurbehoud de bestemming van het gebied te volgen. Aangezien de oprichting van windturbines kan worden vergund in de bestemmingszone “gebied voor de vestiging van kerninstallaties en nucleaire onderzoekscentra”, kan er geen sprake zijn van een schending van artikel 16, §1 van het Decreet Natuurbehoud.

Om deze redenen is het eerste middelonderdeel van het enig middel dan ook ongegrond.

Tweede onderdeel

1. *Artikel 10 §1 van het Soortenbesluit van 15 mei 2009 bepaalt dat “ten aanzien van specimens van beschermde soorten de volgende handelingen verboden zijn:*

1° het opzettelijk doden;

2° het opzettelijk vangen;

3° het opzettelijk en betekenisvol storen, in het bijzonder tijdens de perioden van de voortplanting, de afhankelijkheid van de jongen, de overwintering en tijdens de trek.

Het is verboden de eieren van beschermde diersoorten opzettelijk te vernielen, te beschadigen of te verzamelen.” (onderlijning aangebracht)

Aangezien er in casu in ieder geval geen sprake kan zijn van “het opzettelijk doden” of “het opzettelijk vangen”, dient vooreerst reeds te worden verduidelijkt dat enkel artikel 10, §1, 3° van het Soortenbesluit, van toepassing zou kunnen zijn.

Zoals hierna zal blijken is dit evenwel ook geenszins het geval.

2. Om een schending van artikel 10, §1, 3° van het Soortenbesluit aan te tonen, dient te worden bewezen dat er sprake is van “opzettelijk” én “betekenisvol” storen.

Voormeld artikel is identiek, minstens in zeer grote mate vergelijkbaar met de regelgeving die is terug te vinden in artikel 10 van de wet van 20 januari 1999, de zogenaamde wet mariene milieu, en in het koninklijk besluit van 21 december 2001 betreffende de soortenbescherming in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België, dat werd vastgesteld ter uitvoering van voormeld artikel 10 van de wet van 20 januari 1999.

Voormelde bepalingen werden in een zaak die hangende was voor de Raad van State besproken in een auditoraatsverslag van de eerste auditeur, de heer Eric Lanckswaert, die met betrekking tot een verzoekschrift ingediend tegen de bouwvergunning en de exploitatievergunning voor een windturbinepark op de vlakte van de Raan voor de kust van Knokke van oordeel was dat de verbodsbepalingen niet geschonden kunnen zijn, “vermits de aanleg van het windturbinepark niet het opzettelijk doden, verwonden, e.d.m. van de bewuste dieren tot gevolg zal hebben. Men kan immers bezwaarlijk staande houden dat bouwen en exploiteren van de windmolens gebeurt met de intentie om bepaalde diersoorten te doden, te verwonden en dergelijke meer. Overigens blijkt uit de MEB absoluut niet dat de aanleg van het windmolenpark dergelijke nefaste gevolgen zal hebben (...)” (zie stuk 5)

Het begrip “opzettelijk” van artikel 10, §1, 3° van het Soortenbesluit dient bijgevolg te worden begrepen als doelbewust en intentioneel storen. Het begrip “betekenisvol” betekent dat er een bepaalde en kenmerkende mate van storen aanwezig is.

Tussenkomende partij stelt echter vast dat de verzoekende partij op generlei wijze aantoonst dat deze twee voorwaarden vervuld zijn in onderhavig geval.

3. Er blijkt evenwel dat er ook absoluut geen sprake is van opzettelijk en betekenisvol storen van de betrokken akkervogels. De 4 windturbines worden immers niet opgericht met het oog op de verstoring van de ter plaatse aanwezige vogels. Evenmin is de verstoring betekenisvol aangezien deze vogels zich eenvoudig kunnen verplaatsen naar de nabijgelegen natuur- en parkgebieden en dat het soortenbestand aldus niet wordt aangetast.

Dit wordt uitdrukkelijk bevestigd in het gunstig advies van het Agentschap Natuur en Bos dd. 9 april 2013.

Het tweede onderdeel van het middel dient eveneens als ongegrond te worden beschouwd.

4. Om voormelde redenen dient te worden besloten dat de verwerende partij, bij het uitvoeren van de haar opgelegde zorgplicht, geen kennelijk onredelijke en onzorgvuldige beslissing heeft genomen.

Ze heeft, bij de toepassing van het standstillbeginsel, haar ruime appreciatiebevoegdheid klaarblijkelijk niet overschreden.

...

4.

De verzoekende partij voegt nog toe:

“ ...

56. *Tussenkomen de partij Electrabel verwijt verzoekende partij een foutieve invulling te geven aan het begrip “onvermijdbare” schade. Zo begrepen, zou alle schade vermijdbaar zijn, want ze is te vermijden door het niet (of ergens anders) uitvoeren van de activiteit.*

57. *Het begrip “vermijdbare schade” wordt in de rechtsleer als volgt omschreven: “Onder het begrip “vermijdbare schade” wordt die schade begrepen die vermeden kan worden door een activiteit op een andere wijze uit te voeren, met name door bijvoorbeeld gebruik te maken van andere materialen of de activiteit op een andere plaats uit te voeren. De overheid dient met andere woorden te onderzoeken of er geen natuurvriendelijker alternatief bestaat voor de voorliggende activiteit.”*

58. *Gelet op het voorgaande kan de stelling van tussenkomen de partij niet worden bijgetreden, wanneer zij stelt dat schade niet als “vermijdbaar” kan worden beschouwd, wanneer ze te vermijden is door bv. het niet uitvoeren van de activiteit. Vermijdbare schade omvat dus ook schade die kan worden vermeden door de activiteit op een andere plaats uit te voeren.*

59. *Tussenkomen de partij houdt verder nog voor dat het Decreet Natuurbeschoud, met inbegrip het artikel 16§1, dient te worden geïnterpreteerd binnen de marge van de ruimtelijke bestemming, wat inhoudt dat de realisatie van de bestemming onvermijdelijk is en dat de bestemming van het betrokken gebied aldus prevaleert. Deze zienswijze kan niet worden gevolgd. Uw Raad stelde hieromtrent reeds het volgende:*

...

60. *In een ander arrest oordeelde Uw raad in dezelfde zin:*

...

61. *Voorgaande arresten bevestigen nogmaals dat de natuurtoets moet worden toegepast ongeacht de bestemming. Eén en ander werd trouwens uitdrukkelijk bevestigd in het arrest van uw Raad in het voorafgaand dossier, m.n. het arrest van 14 april 2015 waarin zeer duidelijk wordt gesteld dat de ligging van een perceel in een bepaalde bestemmingszone niet volstaat om te beslissen dat de schade onvermijdbaar is.*

☐ *Tussenkomen de partij miskent in haar argumentatie dus duidelijk het voorgaand arrest van 14 april 2015.*

☐ *Het feit dat de akker op termijn sowieso zou moeten verdwijnen omwille van de bestemming van het gebied doet niet ter zake in het kader van de beoordeling van de vraag of schade al dan niet vermijdbaar is. Bovendien blijkt uit het cat-Masterplan dat deze stelling niet correct is (zie hoger).*

62. *Bovendien is hetgeen tussenkomen de partij op dit punt aanhaalt, niet relevant. Zij brengt namelijk post factum motieven aan, waarmee Uw Raad geen rekening mag houden. Tussenkomen de partij is niet de vergunningverlenende overheid.*

☐ *Verwerende partij diende zelf te onderzoeken of het in deze om vermijdbare dan wel onvermijdbare schade ging en of de activiteit op een andere plaats zou kunnen worden uitgevoerd. Nergens uit de bestreden beslissing, noch uit het dossier blijkt dat verwerende partij dit punt zou hebben beoordeeld.*

63. *Verzoekende partij moet verder vaststellen dat noch uit het bestreden besluit zelf, nog uit de stukken van het dossier blijkt dat de natuurtoets correct werd uitgevoerd. Verwerende partij heeft zelf geen eigen beoordeling van de natuurtoets doorgevoerd,*

minstens heeft zij zich niet uitgesproken over het feit of er al dan niet sprake is van vermijdbare schade.

64. *In tegenstelling tot wat verwerende en eerste tussenkomende partij beweren, werd in de bestreden beslissing geenszins op expliciete wijze stilgestaan bij de natuurtoets overeenkomstig art. 16 van het Decreet Natuurbehoud.*

65. *Het onderdeel 'natuur' is in het bestreden besluit op twee zinnen na volledig identiek aan de passage die hieromtrent in het besluit dat door Uw Raad op 14 april 2015 werd vernietigd, werd opgenomen. Verwerende partij voegt in de bestreden beslissing ten opzichte van voorgaande vernietigde beslissing dd. 31 juli 2013²⁷ enkel volgende passage extra toe:*

"Meer bepaald heeft het Agentschap [van Natuur en Bos] ingeschat dat er geen belangrijke vogelpopulaties bedreigd worden. Sowieso zijn akkervogels minder gevoelig voor verstoring door windturbines. De natuurtoets is voor het Agentschap voldoende volledig om een correcte inschatting te kunnen maken."

☐ *Hoger werd reeds melding gemaakt van het feit dat de natuurtoets expliciet stelt dat er een effect wordt verwacht ten gevolge van de verstoring van deze akkervogels in het projectgebied (p. 14 van de natuurtoets). Deze bijkomende motivering is dus manifest tegenstrijdig en onzorgvuldig.*

66. *Ook in dit kader dient nogmaals te worden verwezen naar de beoordeling van Uw raad in haar arrest van 14 april 2015, nr. A/2015/0213. Het arrest stelt uitdrukkelijk:*

"Evenmin blijkt uit het administratief dossier dat de verwerende partij de nabijheid van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied in de beoordeling betreft en de mogelijke impact op het nabijgelegen Vogel- en Habitatrichtlijngebied onderzoekt.

Uit de bestreden beslissing blijkt evenmin uitdrukkelijk dat de verwerende partij een natuurtoets heeft uitgevoerd waarin ze in concreto onderzoekt of er vermijdbare schade kan ontstaan aan de natuurwaarden in de omgeving."

67. *Uw Raad oordeelde duidelijk dat uit het administratief dossier geen afdoende natuurtoets blijkt. In voorliggende procedure werd geen nieuw advies gevraagd aan het Agentschap Natuur en Bos dat nieuwe feiten of elementen aan het licht zou kunnen brengen. Het administratief dossier is aldus hetzelfde. De verscheidene adviezen waar eerste tussenkomende partij naar verwijst in haar uiteenzetting, waren in voorgaande procedure ook reeds bekend en waren destijds mee betrokken bij de beoordeling door Uw Raad. Dat het bestreden besluit nu enkel opnieuw verwijst naar hetzelfde administratief dossier en daar één zin uit citeert, kan dus duidelijk niet worden weerhouden als afdoende natuurtoets.*

☐ *Net om die reden, stelt verzoekende partij dat het een vereiste was om een nieuw advies in te winnen bij het Agentschap Natuur en Bos. Eén en ander volgt rechtstreeks uit het tussengekomen arrest van de RvVb van 14 april 2015! Het weze daarbij herhaald dat deze motivering dan nog in strijd is met het aanvraagdossier, waar duidelijk werd gesteld dat er vermijdbare schade zal zijn.*

68. *Zowel verwerende als eerste tussenkomende partij stellen voor het overige nog dat bij de bestreden beslissing een afschrift van het advies van het Agentschap Natuur en Bos*

van 2 april 2013 werd gevoegd, verwerende partij zich dit advies eigen heeft gemaakt, en het advies integraal deel uitmaakt van de motivering van de bestreden beslissing. Nergens blijkt dat het advies van het Agentschap Natuur en Bos zou zijn gevoegd aan de bestreden beslissing en dat zij er deel van zou uitmaken. In tegenstelling tot wat tussenkomende partij voorhoudt, staat dit niet in de bestreden beslissing opgenomen. Het besluit dat aan verzoekende partij werd overgemaakt, omvat het advies alleszins niet. Verzoekende partij moet daarbij vaststellen dat het bestreden besluit nergens in haar motivering opneemt dat het advies van het Agentschap Natuur en Bos in bijlage zou zijn gevoegd, integraal wordt bijgetreden en als eigen motivering wordt weerhouden. Zulks is nochtans vereist indien een bestreden besluit wenst te motiveren middels verwijzing.

69. Verwerende partij stelt in haar antwoordnota dat de natuurtoets voor het Agentschap voor Natuur en Bos voldoende volledig geweest is om een correcte inschatting te kunnen maken, verwerende partij kan afgaan op het advies van het Agentschap en dit gunstig advies aan toont dat er geen schade te verwachten is, minstens dat als er schade zou zijn, dat deze onvermijdbaar is.

70. Opnieuw moet in antwoord hierop worden verwezen naar het tussengekomen arrest van de RvVb van 14 april 2015 waar duidelijk wordt gesteld dat (1) uit het administratief dossier niet blijkt dat de impact op het nabijgelegen Vogel- en Habitatrichtlijngebied werd onderzocht en (2) dat het in het kader van een natuurtoets de 'uitvoering van een bestemmingszone' niet aanschouwd kan worden als onvermijdbare schade.

71. In dit kader wenst verzoekende partij op te merken dat in de natuurtoets die werd doorgevoerd door de aanvrager duidelijk werd gewezen op het feit dat er zich wel degelijk schade zou voordoen. Verwerende partij diende in eerste instantie zelf een natuurtoets uit te voeren om na te gaan of er zich al dan niet vermijdbare schade zou voordoen, wat niet gebeurde. Daarenboven kan van een zorgvuldig bestuur worden verwacht dat zij, gelet op de tegenstrijdigheden in enerzijds de natuurtoets uitgevoerd door de aanvrager, en anderzijds de adviezen van het Agentschap van Natuur en Bos, meer zorgvuldigheid aan de dag zou leggen bij haar beoordeling.

72. Verwerende partij kan dan ook niet worden gevolgd, wanneer hij stelt dat in alle redelijkheid een afdoende natuurtoets werd uitgevoerd en dat het resultaat van de natuurtoets gemotiveerd in de bestreden beslissing werd opgenomen.

73. Verzoekende partij benadrukt verder dat de omgeving van het perceel waarop het bestreden besluit betrekking heeft, wordt - onder andere - gekenmerkt door de bestaande uitzonderlijke vegetatie die specifiek wordt beschermd door het Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijke milieu.

□ Zonder discussie is de aanwezigheid van deze vegetaties een belangrijk natuurgegeven waarmee een zorgvuldige overheid rekening moet houden.

...

90. Tussenkomende partij Electrabel houdt voor dat er geen sprake zou zijn van opzettelijk en betekenisvol storen van de betrokken akkervogels. Zij stelt dat de winturbines niet worden opgericht met het oog op de verstoring van de ter plaatse aanwezige vogels en dat de verstoring evenmin betekenisvol is aangezien deze vogels zich eenvoudig zouden kunnen verplaatsen naar de nabijgelegen natuur- en parkgebieden waardoor het soortenbestand dus niet zou worden aangetast.

91. De zienswijze van tussenkomende partij kan geenszins worden bijgetreden. Uit het verslag aan de Vlaamse Regering bij het Soortenbesluit blijkt het volgende:

a. Het opzet van art. 10 van het Soortenbesluit is om specimens van de beschermde soorten door verbodsbepalingen te vrijwaren van vernietigende of verstorende handelingen.

b. Ten aanzien van de vereiste dat de handelingen " opzettelijk " moeten zijn, is de door het Hof van Justitie opgelegde interpretatie gelijklopend met het zgn. "rechtstreeks algemeen opzet" uit het Belgische strafrecht, d.w.z. een opzettelijke handeling is ook de handeling die gesteld wordt door een persoon die redelijkerwijze verwacht mag worden te weten, gelet op de algemene praktijk, dat zijn daad zal leiden tot een bepaald negatief gevolg (i.e. hier ten aanzien van een beschermingswaardige soort), maar die toch die daad wil stellen of die bewust de gevolgen van zijn daad aanvaardt, ook al zijn die niet het doel van de handeling.

c. "Betekenisvol" storen dient te worden geïnterpreteerd in eenzelfde zin zoals gedefinieerd in art. 2, 31° van het Natuurdecreet³⁶:

"31° betekenisvolle verstoring van een soort: een verstoring die meetbare en aantoonbare gevolgen heeft voor de staat van instandhouding van een soort. Factoren die als dusdanig kunnen worden beschouwd, zijn:

- elke activiteit die bijdraagt tot de afname op lange termijn van de grootte van de populatie (populatieomvang) van de betrokken soort in het gebied of tot een geringe afname waardoor in vergelijking met de begintoestand de soort niet langer een levensvatbare component van de natuurlijke habitat kan blijven;
- elke activiteit die ertoe bijdraagt dat het verspreidingsgebied van de soort in het gebied kleiner wordt of dreigt te worden;
- elke activiteit die ertoe bijdraagt dat de omvang van de habitat van de soort in het gebied kleiner wordt."

□ Gelet op het voorgaande kan niet worden getwijfeld dat, in tegenstelling tot wat tussenkomende partij beweert, aan de twee voorwaarden van art. 10, §1, 3° van het Soortenbesluit is voldaan.

92. Tussenkomende partij verwijst nog naar een auditoraatsverslag waarin wordt voorgehouden dat de aanleg van het windturbinepark niet het opzettelijk doden, verwonden, e.d.m. van de bewuste dieren tot gevolg zal hebben. In die zaak werd geen arrest ten gronde geveld, waardoor de precieze omstandigheid, noch de uiteindelijke juridische beoordeling gekend zijn. Het doet overigens geen afbreuk aan wat verzoekende partij hierboven aanhaalt.

93. Vooreerst blijkt duidelijk dat door tussenkomende partij de windturbines bewust werden ingeplant op een plek waarvan men wist dat er beschermde diersoorten aanwezig waren. Van haar kon redelijkerwijze worden verwacht dat zij weet hadden dat die daad een negatieve impact zou hebben op de akkervogels. Men heeft die daad toch willen stellen, minstens bewust de gevolgen ervan aanvaard. Of de oprichting effectief tot doel had de ter plaatse aanwezige vogels te verstoren doet daarbij niet ter zake (en wordt ook niet beweerd).

94. Daarnaast kan in deze geen twijfel bestaan dat er sprake is van een betekenisvol storen. Dit is overduidelijk het geval. Het oprichten van de windturbines is een activiteit die

tot gevolg heeft dat het verspreidingsgebied van de soort alsook de omvang van zijn habitat in een bepaald gebied wordt verkleind of dreigt te worden verkleind.

95. Het argument van tussenkomende partij dat de vogels zich eenvoudig kunnen verplaatsen naar de nabijgelegen natuur- en parkgebieden en dat het soortenbestand aldus niet wordt aangetast, kan geenszins worden gevolgd. Er kan namelijk niet worden verwacht dat de vogels zich zouden verplaatsen. Voor het overige spreekt de stelling zich ook volledig tegen, en bevestigt het hetgeen verzoekende partij hierboven terecht aanhaalt: de habitat wordt verkleind en heeft een negatieve invloed op de beschermde vogels.

☐ *Hoger werd reeds opgemerkt dat de aanvrager in de natuurtoets zelf aangaf dat er een effect verwacht wordt ten gevolge van de verstoring van deze akkervogels in het projectgebied. Gelet op wat eerder in het middel werd uiteengezet, is deze betekenisvolle verstoring duidelijk aanwezig.*

*96. Tot slot moet worden benadrukt dat verwerende partij omtrent het tweede middelonderdeel geen verweer voert, wat opvallend is.
...*

5.

De verwerende partij stelt nog:

“ ...

1

Verwerende partij verwijst vooreerst naar hetgeen zij in de antwoordnota heeft uiteengezet, en acht deze uiteenzetting hier voor herhaald.

Verwerende partij wenst naar aanleiding van de wederantwoordnota en de nota's van de tussenkomende partijen enkel nog het volgende toe te voegen.

2.

Verwerende partij verwijst in de bestreden beslissing zeer duidelijk naar het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos, dat met kennis van zaken geoordeeld heeft aangaande de aanwezige natuurwaarden en het Soortenbesluit, en naar de natuurtoets uitgevoerd door de aanvrager. Het meest recente advies van het Agentschap voor Natuur en Bos werd bovendien gevoegd bij de bestreden beslissing.

Verzoekende partij stelt dat nergens uit de bestreden beslissing blijkt dat dit advies inderdaad werd gevoegd bij de betreden beslissing.

Dit is ook niet noodzakelijk, nu uit de uiteenzetting van de verzoekende partij in zijn verzoekschrift en in zijn wederantwoordnota blijkt dat hij wel degelijk kennis heeft kunnen nemen van het betreffende advies, en nu uit de bestreden beslissing zeer duidelijk blijkt wat de inhoud is van dit advies en dat verwerende partij dit advies bijtreedt en zich eigen maakt.

Bovendien heeft verzoekende partij geen enkele belang bij dit argument, nu dit een zuiver formeel gebrek zou betreffen.

3.

Verwerende partij heeft omtrent het tweede onderdeel van het enige middel wel degelijk verweer gevoerd in haar antwoordnota.

Verwerende partij verwijst in de bestreden beslissing zeer duidelijk naar het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos, dat met kennis van zaken geoordeeld heeft aangaande

de aanwezige natuurwaarden en het Soortenbesluit, en naar de natuurtoets uitgevoerd door de aanvrager.

Uit de natuurtoets door de aanvrager (d.d. 5 oktober 2010) bleek dat enkel de akkervogels in het projectgebied zelf zouden worden verstoord, hetgeen echter hoe dan ook zou gebeuren, gelet op de bestemming van het gebied, en hetgeen geen impact heeft op het duurzaam voortbestaan van deze vogels.

Akkervogels zijn ook sowieso minder gevoelig voor verstoring door windturbines.

Aangaande de vogelpopulaties en vleermuizen in de omgeving van het projectgebied, wordt geen impact verwacht.

Het Agentschap voor Natuur en Bos oordeelde naar aanleiding van de eerdere aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning voor het inplanten van windturbines in dezelfde projectzone reeds gunstig op 2 februari 2011, waarbij reeds rekening werd gehouden met bovenvermelde natuurtoets door de aanvrager, en ook met het bijkomend advies van het INBO, dat eveneens oordeelt dat de potentieel negatieve effecten op vogels en vleermuizen relatief beperkt zal blijven.

Het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos d.d. 2 april 2013 verwijst naar dit voorgaande advies, de natuurtoets van de aanvrager en het advies van INBO, en stelt bovendien vast dat de aanvraag niet in strijd is met de beschermingsbepalingen ten aanzien van beschermde soorten, zoals bepaald in het Soortenbesluit.

...

6.

Eerste tussenkomende partij voegt nog toe:

“ ...

De verzoekende partij beweert in haar wederantwoordnota dat er ten gevolge van de bestreden beslissing in het projectgebied een verstoring zal zijn van de aanwezige akkervogels en dat de stelling dat de verstoring van deze vogels geen impact zal hebben op het duurzaam voortbestaan in de ruimere regio allesbehalve een wetenschappelijk onderbouwd standpunt is.

Deze stelling kan niet worden bijgetreden.

Zoals eerste tussenkomende partij reeds aanvoerde in haar schriftelijke uiteenzetting, maakte de verwerende partij zich het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos eigen. Aldus maakt dit advies integraal deel uit van de motivering van de beslissing.

In het advies van 4 februari 2011 stelt het agentschap:

"Op basis van de beschikbare gegevens, verwachten we dat de potentieel negatieve effecten op vogels en vleermuizen relatief beperkt zullen blijven. Door gebrek aan vogeltellingen van lokaal rondvliegende watervogels, roofvogels en andere broedvogels, alsook vleermuizen, is het niet mogelijk een kwantitatieve inschatting te maken van de mogelijke impact. Dergelijke tellingen zouden kunnen gebeuren tijdens het broedseizoen en najaar (broedvogels, vleermuizen) en winterperiode (watervogels) maar we hebben geen indicaties dat dergelijk vooronderzoek tot andere conclusies zal komen."

Aldus kan de stelling dat het advies niet wetenschappelijk onderbouwd zou zijn niet worden gevolgd.

Uit het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos, de instantie die bij uitstek gekwalificeerd is om een uitspraak te doen over de effecten op de natuur, blijkt immers

klaar en duidelijk dat de effecten, als deze al zouden bestaan, beperkt zullen zijn en dat een wetenschappelijke studie, zijnde een vogeltelling, niet tot een ander resultaat zal leiden.

De verzoekende partij meent aldus onterecht dat er sprake zou zijn van impact die het duurzaam voortbestaan van de akkervogels in de ruimere regio in het gedrang zou brengen.

De verzoekende partij voert in haar wederantwoordnota vervolgens aan dat het bestreden besluit het gezag van gewijsde van het arrest van 14 april 2015 miskent doordat de verwerende partij geen natuurtoets zou hebben uitgevoerd, er geen nieuw advies werd ingewonnen bij het Agentschap voor Natuur en Bos, men berust in een loutere verwijzing naar het vroegere advies van voormeld Agentschap voor Natuur en Bos en het standpunt dat de verwerende partij hanteerde in het vernietigde besluit van 31 juli 2013 ongewijzigd is gebleven.

Tussenkomen de partij is het met deze stelling volkomen oneens.

Inzake het gegeven dat verwerende partij wel degelijk een natuurtoets uitvoerde, dat er geen verplichting bestaat om nieuwe adviezen in te winnen en het feit dat men verwijst naar het vroegere advies van het Agentschap Natuur en Bos, verwijst eerste tussenkomen de partij naar hetgeen zij reeds aanvoerde in haar schriftelijke uiteenzetting.

Het feit dat de verwerende partij in de bestreden beslissing tot dezelfde conclusie kwam als in het besluit van 31 juli 2013 doet vervolgens geen afbreuk aan het gezag van gewijsde van het arrest van 14 april 2015.

Aangenomen moet immers worden dat de vernietiging van een stedenbouwkundige vergunning de aanvrager terugplaatst in de toestand waarin hij zich bevond na de indiening van zijn aanvraag maar vóór de behandeling ervan door de overheid.

Aldus staat niets in de weg dat de verwerende partij dezelfde beslissing neemt, zij het wel rekening houdend met de vernietigingsmotieven van het arrest.

Aan de bedoelde vernietigingsmotieven is de verwerende partij in de thans bestreden beslissing tegemoetgekomen daar zij op expliciete wijze is blijven stilstaan bij de natuurtoets overeenkomstig artikel 16 van het Decreet Natuurbehoud.

Eerste tussenkomen de partij verwijst in dit kader naar p. 13 van de bestreden beslissing en naar hetgeen zij reeds in haar schriftelijke uiteenzetting stelde.

Aan het gezag van gewijsde van het arrest van 14 april 2015 werd aldus geenszins afbreuk gedaan.

Deze grief dient aldus te worden verworpen.

De verzoekende partij stelt in haar wederantwoordnota dat het bestreden besluit enkel opnieuw verwijst naar het vorige, zelfde, administratief dossier en dat het feit dat zij daar één zin uit citeert niet kan worden weerhouden als een afdoende natuurtoets.

Eerste tussenkomen de partij is het daarmee niet eens.

Uit een vergelijking van de bestreden beslissing en de beslissing van de verwerende partij van 31 juli 2013 blijkt immers duidelijk dat de motivering inzake de natuurtoets grondig verschilt.

In de beslissing van 31 juli 2013 werd de natuurtoets als volgt gemotiveerd:

"Het dossier bevat een natuurtoets. Het projectgebied is op 61(m van vogelrichtlijn gebied "Ronde Put" en op 1 km van habitatrictlijngebied "Valleigebied van de Kleine Nete" gelegen. Uit de natuurtoets blijkt dat het project geen schade toebrengt aan de aanwezige vogels.

Het advies van het Agentschap Natuur en Bos is gunstig."

Dergelijke motivering werd door Uw Raad als een onzorgvuldige motivering bevonden.

Vandaar dat de verwerende partij de natuurtoets in de bestreden beslissing als volgt motiveerde:

"In het kader van deze aanvraag heeft het Agentschap voor Natuur en Bos met kennis van zaken over de aanwezige natuurwaarden geoordeeld.

Meer bepaald heeft het Agentschap ingeschat dat er geen belangrijke vogelpopulaties bedreigd worden. Zowieso zijn akkervogels minder gevoelig voor verstoring door windturbines.

De natuurtoets is voor het Agentschap voldoende volledig om een correcte inschatting te kunnen maken. Haar advies is gunstig, de bestaande natuurwaarden worden niet geschaad."

Aldus kan worden opgemaakt dat de motivering in de bestreden beslissing duidelijk afdoende is en geenszins louter één zin uit het administratief dossier citeert.

Voor een meer gedetailleerde uiteenzetting omtrent het feit dat de materiële motivering omtrent de natuurtoets afdoende is, verwijst eerste tussenkomende partij naar haar eerder ingediende schriftelijke uiteenzetting.

De verzoekende partij haalt in haar wederantwoordnota aan dat het advies van het Agentschap Natuur en Bos niet bij de bestreden beslissing zou zijn gevoegd en dat de verwerende partij nergens aangeeft dat voormeld advies integraal wordt bijgetreden en als eigen motivering wordt weerhouden.

Eerste tussenkomende partij wenst in dit kader vooreerst op te merken dat er wel degelijk een afschrift van het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos bij de bestreden beslissing werd gevoegd en sluit zich aan bij de argumentatie van de verwerende partij hieromtrent.

Verder wenst eerste tussenkomende partij er de nadruk op te vestigen dat, zoals zij reeds aanvoerde in haar schriftelijk uiteenzetting, er geenszins een verplichting bestaat om uitdrukkelijk te vermelden dat het advies van het Agentschap Natuur en Bos integraal deel uitmaakt van de vergunning vermits er géén bijzondere motiveringsplicht is, volgens dewelke de natuurtoets uitdrukkelijk dient te worden opgenomen in de bestreden beslissing. Zowel uit de bestreden beslissing zelf, als uit de stukken van het dossier, mag immers worden opgemaakt of de verwerende partij haar verplichting tot het maken van een natuurtoets is nagekomen.

Ten slotte gaat de verzoekende partij voorbij aan het gegeven dat de formele motiveringsverplichting niet zo ver gaat dat alle elementen die gehanteerd werden in de motivering van het besluit moeten worden opgenomen.

Het gebeurlijk gebrek aan motivering in de beslissing zelf zal immers niet bestraft worden indien blijkt dat de bestuurde kennis had van de motieven.

Zodra de bestuurde de motieven van de beslissing op een andere manier kent dan via de beslissing zelf, wordt het doel van de motiveringsplicht bereikt en kan hij zich niet op de schending van de formele motiveringsplicht beroepen. De verwerende partij moet immers niet verwijzen naar gegevens die de betrokkene reeds kent.

Zie in die zin R.v.St. nr. 93.211 van 12 februari 2001:

...

Nu de verzoekende partij optrad als zaakvoerder van de eerste verzoekende partij in de voorgaande procedure voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen, die leidde tot het arrest van 14 april 2015, mag worden aangenomen dat die verzoekende partij wel degelijk kennis had van de motieven die aan de bestreden beslissing ten grondslag liggen, en meer in het bijzonder, van de argumentatie die werd aangevoerd in het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Vermits er geen nieuw advies van het Agentschap voor Natuur en Bos werd ingewonnen en er zowel in het arrest van 14 april 2015 als in de vernietigde vergunning van 31 juli 2013 naar dit advies verwezen wordt, kan de verzoekende partij niet voorhouden dat zij geen kennis heeft van de inhoud van voormeld advies en dat er, wat dit punt betreft, dan ook geen schending van de formele motiveringsverplichting kan bestaan.

Aldus kan ook deze argumentatie niet worden gevolgd.

De verzoekende partij voert in haar wederantwoordnota ten slotte aan dat de omgeving van het perceel waarop het bestreden besluit betrekking heeft, gekenmerkt wordt door een uitzonderlijke vegetatie die beschermd wordt door het Decreet Natuurbeschoud. De verzoekende partij meent hierbij dat uit de bestaande biologische waarderingskaart blijkt dat de vergunningsaanvraag zal ingrijpen op de aanwezige zeer waardevolle elementen, dat deze potentieel zullen worden aangetast en dat hiermee rekening had moeten worden gehouden, hetgeen niet het geval is.

Eerste tussenkomende partij wenst hierbij op te merken dat deze argumentatie verworpen dient te worden daar zij manifest onjuist is.

In de natuurtoets van 5 oktober 2010, die door eerste tussenkomende partij werd uitgevoerd, werd wel degelijk stilgestaan bij de aanwezigheid van biologische waardevol gebied.

Op pagina 4 van voormelde natuurtoets stelt eerste tussenkomende partij:

"Op de biologische waarderingskaart zijn de akkers waar de turbines zich bevinden aangeduid als biologisch minder waardevol. Ten zuiden van het gebied bevindt zich op een afstand van 50 tot 450 meter van de turbines biologisch waardevol gebied. Rond het bos Brazelbergen, ten noordoosten van het projectgebied en op ongeveer 1 km ten westen van het gebied liggen biologisch waardevolle zones met zeer waardevolle elementen."

Voorts bepaalt de natuurtoets op pagina 8:

"Alle turbines worden ingeplant op voldoende afstand van de speciale beschermingszones voor de habitat- en vogelrichtlijn en van de VEN-gebieden of andere beschermingszones voor natuur."

Vermits het Agentschap voor Natuur en Bos uitdrukkelijk verwijst naar de natuurtoets, uitgevoerd door eerste tussenkomende partij, deze natuurtoets aldus correct wordt bevonden, en het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos integraal deel uitmaakt van de bestreden beslissing, kan het door de verzoekende partij aangehaalde verweer niet worden aanvaard.

De door de verzoekende partij aangehaalde rechtspraak is derhalve irrelevant aangezien er wel degelijk rekening gehouden werd met de aanwezige bijzondere vegetatie.

Om deze redenen is het eerste middelonderdeel van het enig middel dan ook ongegrond.

Tweede onderdeel

...

De verzoekende partij herhaalt in haar wederantwoordnota de stelling dat de bestande natuurwaarden niet worden geschaad en dat het project geen schade toebrengt aan de aanwezige vogels gebaseerd is op niet wetenschappelijk onderbouwde informatie.

Eerste tussenkomende partij verwijst in dit kader naar hetgeen zij reeds onder punt 3 op pagina 8 t.e.m. 9 van onderhavige laatste schriftelijke uiteenzetting stelde.

Voorts meent de verzoekende partij dat er wel degelijk sprake zou zijn van een 'opzettelijke' en 'betekenisvolle' verstoring van de kievit en de leeuwerik.

Inzake de invulling van het begrip en het feit dat er van een opzettelijke verstoring geen sprake is, verwijst tussenkomende partij naar hetgeen zij in haar eerdere schriftelijke uiteenzetting reeds stelde.

De verzoekende partij meent evenwel dat het begrip 'betekenisvol' geïnterpreteerd dient te worden in de zin van artikel 2, 3 I ° van het Decreet Natuurbehoud.

Voormeld artikel stelt:

...

De verzoekende partij meent aldus dat er geen twijfel bestaat dat de verspreidingsgrond van de soorten, alsook de omvang van hun habitat verkleind wordt of dreigt te worden verkleind, waardoor er volgens haar sprake is van een betekenisvolle verstoring.

De verzoekende partij gaat hier evenwel voorbij aan het gegeven dat de definitie van 'betekenisvolle verstoring' in artikel 2, 3 I ° van het Decreet Natuurbehoud duidelijk vereist dat er sprake moet zijn van meetbare en aantoonbare gevolgen.

Hiervan is er geenszins sprake. ,

In het advies van 4 februari 2011 stelt het Agentschap voor Natuur en Bos namelijk :

...

Hieruit volgt duidelijk dat het volgens het Agentschap niet mogelijk is om de (potentiële) meetbare en aantoonbare gevolgen in te schatten.

Vermits de verzoekende partij bovendien zelf in gebreke blijft om enig bewijs ter staving van haar argumentatie aan te voeren, kan het verweer niet worden bijgetreden.

Het tweede middelonderdeel van het enige middel is bijgevolg eveneens ongegrond.

...

Beoordeling door de Raad

1.

In een eerste middelonderdeel voert de verzoekende partij aan dat de verwerende partij geen natuurtoets heeft doorgevoerd en ten onrechte tot de conclusie is gekomen dat de bestaande natuurwaarden niet zouden worden geschaad en dat het project geen schade zou toebrengen aan de aanwezige vogels.

2.

Artikel 16, §1 Decreet Natuurbehoud bepaalt:

“..."

In het geval van een vergunningsplichtige activiteit, draagt de bevoegde overheid er zorg voor dat er geen vermijdbare schade aan de natuur kan ontstaan door de vergunning of toestemming te weigeren of door redelijkerwijze voorwaarden op te leggen om de schade te voorkomen, te beperken of, indien dit niet mogelijk is, te herstellen.

...”

De parlementaire voorbereidingen stelt omtrent deze bepaling (*Parl. St. VI. Parl. 1996-97, nr. 690/1, p. 11*):

“..."

Dit artikel geeft uitvoering aan het principe van de integratie. Dit betekent dat in de besluitvorming op andere beleidsterreinen van het Vlaamse Gewest en van de ondergeschikte besturen steeds rekening gehouden wordt met de „natuur“ en omgekeerd. Het natuurbeleid geeft de randvoorwaarden aan die de andere beleidsdomeinen in acht dienen te nemen, wil een effectieve realisering van het natuurbeleid mogelijk zijn. In de besluitvorming moet er alleszins zorg voor gedragen worden dat er op geen enkele wijze vermijdbare schade aan de natuur ontstaat. Bij elk afwegingsproces moet deze bekommernis steeds worden meegenomen.

...”

Er wordt eveneens verduidelijkt dat het betreffende decreet onder meer een “horizontaal beleid” beoogt, waarbij met betrekking tot hoofdstuk IV “Algemene maatregelen ter bevordering van het natuurbehoud” bijkomend wordt toegelicht (*Parl. St. VI. Parl. 1996-97, nr. 690/9, p. 6-7*):

“..."

Het hoofdstuk met horizontale maatregelen definieert ook een algemene zorgplicht, waarbij alle nodige maatregelen verplicht te nemen zijn die redelijkerwijze kunnen worden gevraagd om de vernietiging van of schade aan natuurwaarden te voorkomen, te beperken of te herstellen. Dit wordt verder vorm gegeven in de toets bij vergunningen door de overheden dat vermijdbare schade aan natuur moet worden vermeden. Dit artikel geeft uitvoering aan het principe van de integratie en betekent dat in de besluitvorming op andere beleidsterreinen van het Vlaamse Gewest en van de provinciale en lokale besturen steeds met de natuur rekening moet worden gehouden. Het natuurbeleid geeft de

randvoorwaarden aan die de andere beleidsdomeinen in acht moet nemen, wil een effectieve realisering van het natuurbeleid mogelijk zijn. In de besluitvorming moet er alleszins zorg voor worden gedragen dat er op geen enkele wijze vermijdbare schade aan de natuur ontstaat.

...

3.

Of het vergunningverlenend bestuursorgaan de in artikel 16, §1 Decreet Natuurbehoud opgelegde zorgplicht is nagekomen moet blijken, uit de bestreden beslissing zelf, minstens uit de stukken van het dossier.

De zorgplicht houdt de verplichting in voor elk vergunningverlenend bestuursorgaan er voor te zorgen dat door het toelaten van een handeling of activiteit geen vermijdbare schade aan de natuur kan ontstaan, ongeacht de aard of het voorwerp van de aanvraag, en ongeacht de planologische bestemming van het gebied.

Essentieel voor de toepassing van de natuurtoets is het begrip “vermijdbare schade”. De toepassing van de natuurtoets door de vergunningverlenende overheid wordt decretaal gekoppeld aan dit begrip. Dit heeft tot gevolg dat de natuurtoets enkel vereist is ingeval er een risico bestaat op het ontstaan van vermijdbare schade aan natuurwaarden.

Vermijdbare schade moet worden begrepen als schade die de aanvrager kan vermijden door het aanpassen van de gevraagde handelingen, door het nemen van bepaalde voorzorgsmaatregelen, die in de praktijk haalbaar zijn en die niet leiden tot de ondoeltreffendheid van de aanvraag. Om toepassing te maken van de natuurtoets dient geen drempelwaarde wat betreft vermijdbare schade te worden overschreden.

Artikel 16, §1 Natuurdecreet legt op zich geen bijzondere formele motiveringsplicht op. Rekening houdende evenwel met de vereisten van de Motiveringswet is het noodzakelijk, maar voldoende dat uit de bestreden beslissing zelf blijkt dat de opgelegde zorgplicht is nagekomen. Het gevoerde onderzoek kan ook blijken en ondersteund worden door de administratieve stukken van het dossier. Anders dan de verzoekende partij lijkt aan te nemen, is de verwerende partij er dus niet toe verplicht uitdrukkelijk een formeel onderdeel te wijden aan de natuurtoets.

Uit het zorgvuldigheidsbeginsel vloeit ook voort dat een vergunningverlenend bestuursorgaan, zoals de verwerende partij, haar verplichtingen voortspruitende uit de haar opgelegde zorgplicht op een zorgvuldige wijze moet voorbereiden en dus dient te steunen op werkelijk bestaande en concrete feiten die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld. Uit de beoordeling en de stukken van het dossier moet blijken dat er rekening is gehouden met de effecten van de aanvraag op de natuurwaarden.

4.

De bestreden beslissing overweegt:

“ ...

In het kader van deze aanvraag heeft het Agentschap van Natuur en Bos met kennis van zaken over de aanwezige natuurwaarden geoordeeld.

Meer bepaald heeft het Agentschap ingeschat dat er geen belangrijke vogelpopulaties bedreigd worden. Zowieso zijn akkervogels minder gevoelig voor verstoring door windturbines.

De natuurtoets is voor het Agentschap voldoende volledig om een correcte inschatting te kunnen maken.

Haar advies is gunstig, de bestaande natuurwaarden worden niet geschaad.

...”

Het aspect ‘natuurwaarden’ komt beperkt aan bod in de bestreden beslissing, onder verwijzing naar het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos.

5.

Wanneer de verwerende partij wordt gevat door een vergunningsaanvraag, dient zij er zorg voor te dragen dat er geen vermijdbare schade aan de natuur ontstaat. Zoals hierboven reeds gesteld moet het onderzoek naar de vermijdbare schade blijken uit de bestreden beslissing en steun vinden in de stukken van het administratief dossier.

Uit de bestreden beslissing valt niet af te leiden of de vergunningverlenende overheid het mogelijks bestaan van vermijdbare schade aan de natuur zorgvuldig heeft onderzocht.

6.

Er wordt niet betwist dat op de projectsite vogelsoorten voorkomen die beschermd zijn krachtens het Soortenbesluit van 15 mei 2009. De eerste tussenkomende partij verwijst naar haar natuurtoets die gevoegd werd bij de aanvraag en stelt dat het gaat om “onvermijdbare schade”. De realisatie van de bestemming “gebied voor de vestiging van kerninstallaties en nucleaire onderzoekscentra” is onvermijdelijk en prevaleert. De akker zal, nog volgens de eerste tussenkomende partij, ooit verdwijnen en er is geen andere wijze om de windturbines te bouwen zonder dat die een invloed op de akker hebben.

De Raad herhaalt in dit verband dat de ligging van een perceel in een bepaalde bestemmingszone niet volstaat om, laat staan zonder meer, te beslissen dat de schade onvermijdbaar is. Op de verwerende partij rust de plicht om concreet te onderzoeken of de schade aan de natuur effectief onvermijdbaar is. De verwerende partij beperkt zich in de bestreden beslissing tot een verwijzing naar het positief advies van het Agentschap voor Natuur en Bos en de overweging dat akkervogels minder gevoelig (zouden) zijn voor verstoring door windturbines.

De Raad stelt vast dat een dergelijke motivering bezwaarlijk zorgvuldig en bijgevolg afdoende kan genoemd worden. De bestreden beslissing stelt dat akkervogels minder gevoelig zijn voor verstoring door windturbines, terwijl uit de natuurtoets van de eerste tussenkomende partij net blijkt dat een (schadelijk) effect omwille van deze verstoring kan verwacht worden. De bestreden beslissing motiveert niet concreet hoe zij tot deze andersluidende beoordeling komt.

7.

In een tweede middelonderdeel werpt de verzoekende partij de strijdigheid op met artikel 10 van het Soortenbesluit van 15 mei 2009. De verwerende partij heeft geen rekening gehouden met de verstoring van de twee beschermde vogelsoorten die op de projectsite voorkomen.

De natuurtoets van de eerste tussenkomende partij stelt dat er geen schade is, minstens dat deze onvermijdbaar zou zijn, omdat de akker op termijn moet verdwijnen gegeven de bestemming van het gebied. Bij de beoordeling van het eerste middelonderdeel heeft de Raad reeds opgemerkt dat de ligging van een perceel in een bepaalde bestemmingszone op zich niet volstaat om tot het onvermijdelijk karakter van de schade te beslissen. De vaststelling dat er een verstoring is van de akkervogels blijft dus overeind. In de bestreden beslissing wordt geen afdoende motivering ter weerlegging dat deze schade vermijdbaar is.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

VII. KOSTEN

Met toepassing van artikel 33 DBRC-decreet legt de Raad de kosten van het beroep ten laste van de partij die ten gronde in het ongelijk gesteld wordt.

BESLISSING VAN DE RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

1. Het verzoek tot tussenkomst van de nv ELECTRABEL is ontvankelijk.
2. De verzoeken tot tussenkomst van het college van burgemeester en schepenen van de gemeente DESSEL en de gemeente DESSEL, vertegenwoordigd door het college van burgemeester en schepenen zijn onontvankelijk.
3. De Raad vernietigt de beslissing van de verwerende partij van 16 juli 2015, waarbij aan de eerste tussenkomende partij de stedenbouwkundige vergunning wordt verleend voor de oprichting van 4 windturbines op een perceel gelegen te 2480 Dessel, Stenehei zn. en met als kadastrale omschrijving afdeling 1, sectie F, nrs. 3W7, 3Y3, 4H5, 4L5.
4. De Raad beveelt de verwerende partij een nieuwe beslissing te nemen over de aanvraag van de eerste tussenkomende partij en dit binnen een termijn van 4 maanden te rekenen vanaf de dag na de dag van de betekening van dit arrest.
5. De Raad legt de kosten van het beroep, bepaald op 175 euro, ten laste van de verwerende partij.
6. De Raad legt de kosten van de tussenkomst, bepaald op 100 euro, ten laste van de eerste tussenkomende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel in openbare zitting van 6 maart 2018 door de derde kamer.

De toegevoegd griffier,

De voorzitter van de derde kamer,

Yannick DEGREEF

Filip VAN ACKER